

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ali Püsküllüoğlu

ONU ÖYLE YAZMAZLAR

arkadaş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ali Püsküllüoğlu
ONU ÖYLE YAZMAZLAR

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU

ONU ÖYLE YAZMAZLAR

arkadaş YAYINEVİ

Mithatpaşa Cad. 28 A-C-D Ankara

Tel: 0312 434 46 24 (4 hat) Faks: 0312 435 60 57

e-posta: info@arkadas.com.tr

www.arkadas.com.tr

© Yayın hakları **arkadaş** yayınevinindir. Yayıncının yazılı izni olmadan, hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

ISBN: 978-975-509-509-7

Ankara, Ocak 2007

Yayına Hazırlık : Selen Y. Kölay

Sayfa Düzeni : Özlem Çiçek Öksüz

Kapak Tasarımı : Mehmet Yaman

Baskı : Cantekin Matbaacılık (0 312 384 34 35)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
-------------	---

ONU ÖYLE DEMEZLER

Türkçeyi Bozmadan Korumalı, Geliştirmeliyiz.....	13
“Tsunami”nin Türkçesi Yok mu?	15
Öğretmenler “K”yi “Ka” Olarak mı Öğretiyor?	17
“Avro” mu, “Euro” mu?	20
Türkçe Sözcükleri Yeğlemeliyiz.....	22
“Mortgage” Yerine “Evedindirme”	24
Yanlışta Direnmesek	26
Doğru Sandığımız Kullanımlar.....	28
Türkçe Pürüzleri	30
Yeni Osmanlıca: Avro, Bayançe, Gelirat!	32
Küçük Ama Önemli Şeyler	34
Politikacılar İçin “Meslektaş” Denemez.....	36
Yabancı Sözcük Hevesimiz	38
Önce Türkçe	40
Anlatıma ve Dile Özen Gösterilmeli	42
Haber Dilinde Basmakalıplaşma	45
“First Lady” Kime Denir?	48
“Taşıt Aracı” Denmez	50
Türkçeye Aykırı Sözler.....	52
İngilizce & İmi Yaygınlaştı	54
Bir Adın Yazılışı	56

ONU ÖYLE YAZMAZLAR

Yazım Yanlışları Dizini	61
-------------------------------	----

SUNUŞ

Bu kitapçık iki anabölümden oluşuyor: “Onu Öyle Demezler” ve “Onu Öyle Yazmazlar”.

Birinci bölümde, gazetenin okur temsilcisinin isteği üzerine yazılmış, *Milliyet*’te göze çarpan dil ve yazım yanlışlarını irdeleyen, haftada bir *Milliyet*’te yayımlanmış olan küçük, kısa değinmeler yer alıyor. Gerçekte yalnızca anılan gazetede değil, bütün gazetelerimizde görülen dil ve yazım savrulukları, pürüzleridir bunlar. Hepimiz çok rastlamışızdır.

“Onu Öyle Yazmazlar” bölümüne gelince... Bu bölümde bir dizin yer alıyor. Şimdiye değin pek de düşünülmemiş, doğrusu ya, işe yarayıp yaramayacağı konusunda duraksadığım bir dizin. Bir tür yanlış/doğru dizini.

Biliyoruz ki, kimileri sözcüklerin benimsenmiş yazılışlarını gereğince bilemez. Özellikle Anadolu’nun küçük yerleşim yerlerindeki insanlarımız, alıştıkları yerel ağızların sözcüklerini yazım kılavuzlarında aradıklarında doğrularına ulaşmakta güçlük çekerler. Bu dizinden onlar yararlanır belki.

Halk ağzında “payton” vardır, oysa bu sözcüğün kabul edilmiş yazım biçimi “fayton”dur. Kılavuzlarda “payton” biçimi yer almaz. Halk ağzında “abi” (“ağbi”) olan sözcük de yazım kılavuzlarında bulunmaz. Çünkü yazım kılavuzları halk ağzının değil ölçünlü (standat) dilin sözcüklerinin yazılış biçimlerini gösterir.

Halk ağzında sözcükler bozulabilir. Bu doğaldır. Yazınsal yapıtlarda, yerel ağızlardaki biçimler de kullanılabilir, bun-

larda “abi”, “ağbi”, “payton” vb. bulunabilir. Bu da doğaldır. Burada söz konusu ettiğimiz ölçünlü dilin yazımıdır.

Halk ağzında Türkçe sözcükler gibi yabancı sözcüklerin söylenişleri de genellikle bozulduğu için onlarda da aynı güçlük yaşanır. Örneğin bir kimse “abandone” sözcüğünü kılavuzlarda, sözlüklerde “abondone” söyleyişle ararsa bulamaz. Bunun “abandone” biçiminde yazıldığını bilmediği için, bu yanlış bilgisini düzeltme olanağını elde edemez. Çünkü “abandone”yi “abondone” biçiminde sandığı için sözcüğü abecesel dizinde “abo-”da arar; oysa sözcüğün doğrusu “aba-”da yer alır. Onu “abo-”da bulamadığı zaman, doğru biçimini de bilemediğinden, doğruya ulaşamaz. Bunun gibi “aforoz” sözcüğünü “afaroz” olarak biliyorsa, “afo-” ile “afa-” abecesel dizilişi yüzünden bu bilgisini düzeltemez.

Çok sık görülen bir durum daha var: Çokları “bağlı” anlamına gelen “tabi” ile “doğal” anlamına gelen “tabii”yi de (örnekler çoğaltılabilir) karıştırır ama yazım kılavuzu anlamla uğraşmadığı için bu tür durumlarda sözlüklere bakmak gerekir.

Kimi zaman, bileşik sözcüklerin yazılışlarında duraksama yaşarız; bileşik sandıklarımızın ayrı, ayrı sandıklarımızın bileşik yazılmaları gibi. Yazım kılavuzlarında bunları bulmak güç değildir ama yine de kimilerini dizine almanın sakıncası olmadığını düşündüm.

Bütün bunları göz önüne alarak, ikinci bölümde verdiğim dizini, “sık rastlanan yazım yanlışları dizini”ni oluşturmak istedim ve öyle yaptım. Bu dizine alınamamış öğeler vardır elbette, ben yalnızca bunları saptayabildim.

Abecesel (alfabetik) dizinde kara harflerle dizilmiş olan sözcükler yanlış, karşılarında yer alan ve beyaz harflerle di-

zilmiş olan sözcükler ise, yazım kılavuzlarında bulunan doğru biçimlerini göstermektedir.

“Bu kitapçığın adı nereden geliyor?” dersiniz...

Hani, çocukluğumuzda çok kullandığımız, tekerlememsi bir söz vardır, “Onu öyle demezler, peynir ekmek yemezler,” diye... Adını o sözden aşırıdım bir bakıma. “*Onu Öyle Yazmazlar*” adı yakışır bu kitapçığa... diye düşündüm.

Umarım yakışmıştır.

Ankara, 26 Eylül 2006

Ali Püsküllüoğlu

ONU ÖYLE DEMEZLER

TÜRKÇEYİ BOZMADAN, KORUMALI, GELİŞTİRMELİYİZ

Milliyet, güzel bir kültür hizmeti olarak, okurlarına “Yakınçağ Türkiye Tarihi”ni verecek. Gazetede duyuruları yayımlandı. Orada “yakınçağ” sözcüğü “Yakın Çağ” biçiminde, hem ayrı hem de her iki sözcüğü özel ad gibi büyük başlatılmış olarak yer aldı. Öte yandan, iki cilt olacağı belirtilen yapının üzerinde bu sözcüğün “yakınçağ” biçiminde bileşik bir sözcük olarak kullanıldığı görülüyor. Demek ki, duyurudaki yazımla bunun arasında bir tutarsızlık var.

Böyle düşünebiliriz. Ama tutarsızlık gibi görünen bu durumun oluşmasına yol açanın şimdiki Türk Dil Kurumu olduğunu söylemek zorundayım. Eski Türk Dil Kurumu’nun öngördüğü yazım “yakınçağ” biçiminde. Bu biçim yıllarca kullanılmıştır. Nitekim “Yakınçağ Türkiye Tarihi”nin adında da bu bileşik sözcük böyle yer almış. Türkçenin yazımında ölçün (standart) oluşturmakta güçlüklerimiz vardır. Özellikle bileşik sözcükler konusunda şimdiki TDK’nin yol açtığı karışıklık sürüyor. Sonradan kimi sözcüklerde eski TDK’nin önerdiği biçime dönmek durumunda kaldılar.

Partiler yelpazesini anlatırken kullanılan “ortanın solu” sözünü, nasıl yazmalıyız?

Doğallıkla böyle yazmalıyız. Biliyorsunuz “ortanın sağ” da var. O da zaman zaman kullanılmıştır. Onu da böyle yazmalıyız.

Bu söz, “ortanın solu”, eski TDK’nin de, şimdiki TDK’nin de sözlüklerinde, yazım kılavuzlarında yok. Oralarda yok diye görmezden gelmek olmaz. Kullanılıyor çünkü. (Taha Akyol, “İlerici Kim, Gerici Kim?”, *Milliyet*, 19 Ocak) Bunu “Ortanın Solu” biçiminde, baş harflerini büyük yazarsanız özel ad gibi kullanmış olursunuz. Nitekim kaynak verdiğim yazıda böyle kullanılmış, siyasal bir hareketin adı olarak. Ancak söz konusu yazıda yer alan “sosyal demokrasi” sözünün bir özel ad gibi kullanılması konusunda aynı şeyi söylemek olanaksız.

Milliyet’in eki olan *Cumartesi Milliyet*’te (15 Ocak), Cengiz Eren’in “Türkçe” başlıklı küçük ama bence anlamı büyük yazısını umarım ki gözden kaçırmadınız. Dilimizin son yıllardaki durumunu bundan daha güzel anlatmak güç. Hem de dilin, Türkçenin kendi ağzından. Ne diyor bize Türkçe? “Beni koruyun, ben de sizin hem bugününüzü hem de geleceğinizi koruyayım, geçmişinizi koruduğum gibi.”

Evet, Türkçeyi bozmadan, onu yabancı öğelerle doldurmadan kullanmalı, korumalı ve elimizden geldiğince geliştirmeliyiz.

(*Milliyet*, 24 Ocak 2005)

“TSUNAMI”NİN TÜRKÇESİ YOK MU?

Güney Asya’daki korkunç deprem ve ardından oluşan ve adına Japonca bir sözcükle “tsunami” denen doğal olayda ölenler, yitenler için duyumsadığımız acıyı anlatmak zor. Gölcük depremini yaşamış biri olarak, oradaki bu ürpertici doğal olay yüreğimi burktu. Hepimizin yüreğini burktu.

Bu sözcük, “tsunami”, gazetelerimizde, bu arada *Milliyet*’te de, haber dilinde sık sık yer aldı. (“Tsunami Deprem Sigortası Yaptırdı”, *Milliyet*, 24 Ocak) Bu sözcüğü Gölcük depremi dolayısıyla da duymuştuk. Doğrusunu söyleyeyim, ben ilk kez duymuştum. Neydi “tsunami”? “Tsunami”, deniz dibinde oluşan depremin yol açtığı, büyük zararlar veren dev dalga türüne deniyordu. O zaman araştırdım, Türkçesi de vardı ama az kullanılıyordu, “deprem dalgası”. “Tsunami” yerine “deprem dalgası”nı kullanabiliriz sanıyorum. Kullanırsak, yazılışı da söylenişi de güç, yabancı bir sözcükten kurtulmuş oluruz.

Sayıların dili

Görebildiğim öteki gazetelerde olduğu gibi *Milliyet*’te de sayıların yazılışında tutarsızlık var (“Açe’de Sadece Türk’e İzin Var”, *Milliyet*, 25 Ocak). Sayılar rakamla da yazıyla da yazılabilir. Ama bir sayının bir bölümünü rakamla, bir bölümünü yazıyla yazmak olmaz. Genellikle küçük sayılar yazıyla yazılabilir. Çok rakamlı büyük sayılarsa rakamla yazılmalıdır. Yani

kısaca söylersem, kaynak verdiğim haberin “Bağışlar artıyor” ara başlığı altında yer alan “... yardım kampanyasında bugüne kadar 10 milyon 345 bin 125 YTL (10 trilyon 345 milyar 125 milyon TL) bağış toplandı” satırlarındaki sayıların yazılışı doğru değildir. Gazeteler okuruna güvenmeli, böyle büyük sayıları tümüyle rakamla yazmalıdır.

Bunlar elbette herkesin bildiği şeyler. Şu var ki, anımsatmakta da yarar var. Ufak tefek aksaklıklar sayıp üzerinde durmazsak, bu türlü kullanımlara yenileri de eklenir ve dilde kargaşaya doğar. Dilimize özen göstermek zorundayız.

(Milliyet, 31 Ocak 2005)

ÖĞRETMENLER “K”Yİ “KA” OLARAK MI ÖĞRETİYOR?

Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında okuma yazma öğretiminde değişiklik yapıyormuş. Gelecek eğitim öğretim yılında “sesten cümleye geçiş” yöntemi uygulanacakmış (“Ali Emekli Ol”, *Milliyet*, 1 Şubat). Yani diyelim, öğretmenler öğrencilere bir gün “e” sesini, ertesi gün “l” sesini, bir gün sonra “el” seslemine (hecesini) ya da sözcüğünü öğreteceklermiş. Bu yöntemle çocukların çabucak okumaya başladıkları görülmüş.

Bizim zamanımızda da önce harflerin yani seslerin öğretildiğini, benzer bir yöntem uygulandığını anımsar gibiyim. Ama bu yeni yöntemi eskiye dönüş olarak düşünmüyorum. Benim merak ettiğim, üzerinde durmak istediğim şey başka. Biliyorsunuz, son yıllarda “k” harfi (yani “ke” sesi) tek başına ya da kısaltmanın herhangi bir yerine geldiğinde, çok yaygın olarak “ka” biçiminde söylenir oldu. (“TMSF, BDDK’nın Elini Zayıflattı”, *Milliyet*, 31 Ocak; “SSK’lılar S Çizdi”, *Milliyet*, 1 Şubat; “SSK’dan Erkeklerin Emeklilik Şartları”, *Milliyet*, 2 Şubat; “MGK’nın Gündemi Kerkük”, *Milliyet* 3 Şubat.) Belirttiğim günlerde *Milliyet*’te yer alan başka haberlerde de “k” harfi “ka” olarak kullanılmış. Bu kullanım o denli yaygınlaştı ki, neredeyse “yaygın yanlış doğrudur” kuralını zorlayacak duruma geldi. Benim öğrenmek istediğim şu: Bu yeni yöntemi uygulayacak olan öğretmenlerimiz acaba “k”yi “ka” diye mi öğretecek?

Şimdiki Türk Dil Kurumu, bu konuda çelişen bir görüş bildiriyor. Onlara göre bu harfin söylenişi “ke” imiş ama “ka” da diyenler varmış. Nasıl yani? Hangisi doğru peki?

“K” harfi “ke” diye okunur

TDK’nin 1993 yılında yayımladığı “İmlâ Kılavuzu”nda “k” harfinin adı “ke, ka” olarak gösterilmişti. Demek ki bu konudaki karışıklık oradan başlamış oluyor.

Öte yandan, TDK’nin bir soruya verdiği yanıt da şöyle: Türk alfabesi, Latin harfleri esas alınarak, 1.XI.1928 gün ve 1353 sayılı kanunla tespit ve kabul edilmiştir. Bu kanuna göre “k” harfinin okunuşu “ke” şeklindedir. Dolayısıyla kısaltmalarda TDK’nin, SSK’ye şeklindeki yazılışlar doğrudur.

Elbette doğru olan budur. TDK’nin sözlüğü de içinde olmak üzere bütün kaynaklar bu harfi “ke” olarak gösteriyor. Ama TDK Başkanı’nın bir süre önce yine *Milliyet*’te yer alan, bu konudaki bir soruya, bu harfe “ka” da dendiği yolundaki yanıtını unutmuş değiliz. Onun bu yanıtı, “k”nin “ka” olarak söylenişine dayanak oluşturuyor.

Herkes çok iyi bilir ki, Latin kökenli Türk harflerinin ünsüzleri (bunlara eskiden “sessiz” denirdi) okunurken hepsinin de önlerine “e” ünlüsü gelir: “be”, “de”, “ge”, “he”, “ke”, “le”, “me” gibi. Bu şu demektir, Türk abecesindeki bütün ünsüzler tek başlarına ince söylenir. Dolayısıyla kısaltmalar da da, kısaltmanın neresinde olursa olsun, böyle olması gerekir. “K harfi bunun dışındadır”, diyemeyiz.

Şimdi, şöyle söyleyenler de çıkacaktır: “Canım, ne var bunda? Ha ‘ke’ olmuş ha ‘ka’; anlaşılmazlık oluşturmuyor ki! Ne önemi var?”

Böyle düşünmek yanlıştır.

Kanuna aykırı davranıyoruz

Anımsar mısınız, bilmem; vaktiyle, yeni basılan bir Fransız parasında bir harfin üzerine konan bir işaretin yanlış olması, paranın yeniden basılmasına yol açmıştı. Başka uluslar dilleri, yazımları konusunda böylesine titizken, biz neden özensiziz, anlaşılır gibi değil.

Bildiğim kadarıyla, harflerimizi saptayan 1.XI.1928 gün ve 1353 sayılı “Türk Harflerinin Kabulü Hakkında Kanun”, Anayasa'ya göre devrim yasalarındandır ve değiştirilmesi söz konusu değildir. Peki biz, “k”ye “ka” diyerek, ona aykırı davranmış olmuyor muyuz?

Yasayla saptanmış olan yasayla değiştirilir. İsteyenin keyfine göre değil. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konudaki tutumunu, uygulamasını yurttaş olarak bilmek isteriz.

Artık bu yazının başlığına dönebilirim: Öğretmenler “k”yi “ka” olarak mı öğretiyor? Öyle mi öğretiyorsunuz sevgili öğretmenlerim?

(Milliyet, 7 Şubat 2005)

“AVRO” MU, “EURO” MU?

TDK, Avrupa Birliği'nin para birimi olan “Euro”ya Türkçe karşılık olarak “Avro”yu önermiş. Basında ve televizyonlarda bunun böyle yazılıp söylendiğine rastlıyoruz. Demek ki kimileri, bu sözcüğün “yuro”, “yüro”, “öro”, “oyro” gibi söylenişleri karşısında hiç değilse “avro” olsun, bu söyleyişler teke insin diye düşünüyor. Ama görüldüğü gibi, “avro” ile bu söyleyişlere bir yenisini eklemiş oluyoruz. Yani “avro” da Türkçe değil.

Önce, bu sözcüğün yazılışının tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü basında “Euro” biçiminde de, yani özel ad gibi, “euro” olarak da, yani tür adı gibi yazılışları görülüyor. TDK de bilgisunardaki (internetteki) sözlüğünde, önerdiği karşılığı hem “Avro”, hem “avro” biçiminde yazmış; “avro”yu madde başı yapmış. Demek ki özel ad saymıyor.

“Euro” sözcüğü “Europe”tan, yani bir özel addan elde edilmiştir, dilbilime göre “kesik sözcük”tür. Bu para, Avrupa Birliği ülkelerinin ortak para birimidir. Onun “Alman Eurosu”, “Fransız Eurosu”, “Yunan Eurosu” vb. biçiminde kullanımı söz konusu değildir. O halde bu bir özel addır. Baş harfi büyük yazılır. Bunu, TDK gibi tür adı olarak düşünenlerin gerekçelerini öğrenirsek üzerinde dururuz.

Öte yandan, TDK'nin önerdiği “Avro”nun da üzerinde düşünmeliyiz. Bu da, anlaşılıyor ki “Avropa” (eskiden Avrupa böyle de yazılır söylenirdi) sözcüğünden elde edilmiş bir ke-

sik sözcüktür. Şu var ki, “Avro” da Türkçe olmadığına göre, bunu Türkçe için bir kazanım saymak güçtür. Ayrıca “Avro” yerine “Avru” denmesi de daha yerinde olabilir.

“Euro”nun yazılışı gibi söylenilişinin de teke indirilmesi- ne gelince... Bir zamanlar dile girmesi kaçınılmaz olan kimi yabancı para birimlerinin, “dolar”ın, “mark”ın, “frank”ın, “drahmi”nin vb. yazımlarını korumuş, söylenişlerini Türkçeye uydurmuştuk. Kimi kuraldışılar olsa da, Türkçenin yazıldığı gibi okunan bir dil olduğu kuralı uyarınca. Onları söylerken, okurken Türkçenin bu kuralına uyuyorduk. “Euro”nun söyle- nişinde ise kimimiz İngiliz’in, kimimiz Fransız’ın, kimimiz Al- man’ın söyleyişine uyuyoruz. Bu değişik söyleyiş biçimlerini kullanmayı sürdürecektir miyiz? Onlar gibi söylemek zorunda mıyız? Şimdiden bir önlem almazsak, söylenişi konusunda bir anlaşmaya varmazsak, bu sorun sürüp gidecektir. Öyley- se, yol yakınken, bu söyleyiş biçimini teke indirmeliyiz. Öne- rim şudur: Bu sözcüğü “Euro” biçiminde yazdığımıza göre, yazıldığı gibi söyleyelim, okuyalım, yani “e/u/ro” diyelim. İlk başlarda, söylemekte biraz zorlanırsınız ama çıkar yol budur. “Euro” yazıp “avro” diye okumaktan, söylemektense... Üze- rinde düşünmemizin yararlı olacağını sanıyorum.

(Milliyet, 14 Şubat 2005)

TÜRKÇE SÖZCÜKLERİ YEĞLEMELİYİZ

Türkçe, yabancı sözcükler yüzünden bozuluyor. Yaşanan sorunlar da hep yabancı sözcükler yüzünden. Genç kuşaklar, gazeteciliği “meslek” olarak seçmiş gençler, özellikle Osmanlıca sözcükleri, doğru biçimde kullanamıyorlar. Kullanmaları da beklenemez. Buna heves bile etmemeliler, yanlış yaparlar. Türkçe sözcükleri kullanmalıdırlar. Onların yabancı sözcükleri yanlış kullanmaları beni sevindiriyor bir bakıma. Bundan yararlanarak burada onlara Türkçeye yönelmelerini salık vermek olanağını bulmuş oluyorum çünkü.

Son yıllarda artan soygun olayları dolayısıyla “gasp”, “gasp etmek” basında sık kullanılır oldu.. Sanırım polisten verilen bilgilerde bu sözcükler yer alıyor, genç arkadaşlar da bunu böylece kullanıyorlar. Ama çoğu kez yanlış kullanıyorlar. “Pitbull’la gezen 7 kişi, önce bir eve baskın yaptı, sonra sokakta gasp ettikleri genci çöp konteynerine attı...” (“Pitbull’lu Gasp”, *Milliyet*, 15 Şubat) Üzerinde ne buldularsa (para, eşya) zorla aldıktan sonra genci çöp konteynerine atmışlar yani. Tümcede geçen “gasp etmek”, yerinde bir kullanım değildir. “Gasp etmek”, bir kimsenin malını, parasını, eşyasını zor kullanarak almaktır. İnsanlar “gasp edilmez”, para, mal, eşya “gasp edilir”. Buna Türkçede “soymak” diyebiliriz, “gasp” da “soygun”dur. Her zaman “soymak” diyemezsek, “zorla almak” eylemini kullanabiliriz. Ayrıca, “pitbull” bir köpek cinsidir, ona gelen ekin özel ad gibi kesme imiyle ayrılmasının da doğru olmayacağını düşünüyorum.

Türkçe sözcüklerin de yanlış kullanıldığı oluyor. Yıllar önce TRT'nin haberlerinde kullanılırdı. Şimdi de böyle kullanımlara rastlanıyor: “..... Servet Üst, bürosunda bulunan Rolex saati, göreve atandığı 2003'te adını hatırlamadığı bir arkadaşının getirdiğini savundu.” (“Bir Anda Unuttular”, *Milliyet*, 14 Şubat) “Savunmak” eylemi “iddia etmek” anlamında kullanılamaz. Onun böyle bir anlamı yoktur. Dil Devrimi'nin dilimize kazandırdığı, herkesçe bilinen “savunmak” sözcüğünün eski ve artık unutulmuş sayabileceğimiz Osmanlıca karşılığı “müdafaa etmek”tir. Savunmak “herhangi bir saldırıya karşı koymaya çalışmak”tır. Bir anlamı da “bir kimseyi, bir düşüncüyü, bir eylemi, sözle, yazıyla, doğru, haklı göstermeye uğraşmak”tır. Bu anlamlar ışığında bakarsak, savunmak sözcüğünü alıntıladığım tümcedeki gibi kullanmanın doğru olmadığını görürüz. Bu tümcede kullanacağımız doğru sözcükler “öne sürmek”, “ileri sürmek” ya da daha iyisi “söylemek”tir. Yani “iddia etmek”i kullanmaktan kaçınıyoruz... Kaçınmalıyız da.

Türkçede her şey anlatılabilir. Yeter ki biraz çaba gösterelim.

(*Milliyet*, 21 Şubat 2005)

“MORTGAGE” YERİNE “EVEDİNDİRME”

Türkçe insanoğlunun kullandığı en eski dillerden biri. Türkiye Türkçesi de bunun en gelişmiş olanı. Türkiye’de eğitim öğretimin bu dille yapılması, bilim ve yazın ürünlerinin bu dille ortaya konulması vb. göz ardı edilerek, ikide bir, Türkçenin yetersizliğini öne sürenler çıkar.

Güney Asya’daki yıkım dolayısıyla çok sık duyduğumuz “tsunami”ye Türkçede “deprem dalgası” dendiğini yazmıştım. O yazıdan sonra buna “depreşim dalgası” da dendiğini öğrendim. (Prof. Dr. Ahmet Cevdet Yalçınar, “Güney Asya Depreşim Dalgası”, Atlas dergisi, Şubat sayısı). Bunu da sizlere duyurmak istedim. Gördüğümüz gibi, “tsunami”ye bile Türkçede iki karşılık bulmuşuz. Yabancı sözcükleri olduğu gibi dilimize taşımak yerine onlara karşılık aramalıyız. Ziya Gökalp yıllar önce söylemiş: “Ararsan her sözün vardır Türkçesi.” Hem de bir değil böyle birkaç karşılığı da bulunabiliyor.

Alalım şimdi, şu günlerde basınımızda geçen “mortgage” sözcüğünü. “İpoteğe dayalı konut edinme sistemi mortgage’de konut üretimini kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmazsa, dar ve orta gelirli için çok büyük kolaylık sağlamayacak. (“Mortgage Düzenlemeleri Bu Haliyle Fiyatları Artırır”, *Milliyet*, 22 Şubat). Buna bir karşılık bulunamaz mı? Bulunabilir. Türkçeye yerleşmeden ona bir karşılık bulunmalıdır da. Nedir “mortgage?” Kısaca söylenirse, aldığınız evi tutuya vere-

rek (ipotek ederek), ev almak için gereken parayı size borç veren kuruluşa kira öder gibi aydan aya geri ödemeye dayanan bir dizge. Belli koşullarla ev edinmenizi sağlayan bir dizge yani. O zaman “evedindirme” desek, “mortgage”den daha mı az anlaşılır? Yabancı sözcüğü her zaman anlamına bağlı kalarak karşılamak gerekmez. Önemli olan, onun yerine herkesçe hemen ve kolaylıkla anlaşılabilen bir sözcük türetmektir. Bu dizgenin gelecekte ülkemizde de uygulanacağı anlaşılıyor. Yasalar yapılacak, kuruluşlar doğacak. Onun için ona şimdiden bir karşılık bulsak çok iyi olur. Ben “evedindirme”yi öneriyorum.

(Milliyet, 28 Şubat 2005)

YANLIŞTA DİRENMESEK

Yanlış olduğu halde kimi sözcüklerin yaygın biçimde kullanıldığını biliyoruz. Örneğin Arapça “inşaat” sözcüğü... Türkçede “yapı”, “yapı işleri”, yerine göre “yapım” gibi sözcükler varken “inşaat”ı kullanmak sürüp gidiyor. Haydi gerekiyor diyelim. O zaman “inşaatlar” biçimi ne oluyor? Çoğul bir ada bir çoğul eki daha getirmek nasıl oluyor? “..... Kültür Bakanlığı artık yüzde 85’i biten inşaatlara para ayıracak.” (“Kültürel Enkaz”, *Milliyet*, 2 Mart) Diyeceksiniz ki böyle alışılmış, öteden beri böyle de kullanılıyor. Yani “inşaat” çoğul olduğu halde Türkçede tekilmiş gibi de algılanılıyor. Ben de diyorum ki yanlışta direnmesek, Türkçesini kullansak olmaz mı? Söylemeye çalıştığım şu: Yabancı sözcüklerden kaçınırsak yanlıştan da kaçınmış oluruz.

Birkaç yıldır ortalıkta bir “ulus-devlet” sözü dolaşiyor. “Ulus-devlet yok olmuyor ama değişiyor.” (Taha Akyol, “Değişim, Ulus-Devlet ve İslam”, *Milliyet*, 1 Mart) Bu söz kimi zaman da “ulus devlet” biçiminde, yani araya çizgi (tire) konmaksızın yazılıyor. Bu iki sözcüğün ikisi de ad. Ama adlar tamlama göreviyle kullanılmıyor. Bu sözün yapısında “demir kapı”, “tahta sıra” sözlerindeki durum var. Yani “ulus” sözcüğü burada sıfat işlevi görüyor. Bu sözle “bağımsız ve ege-men devlet” anlatıyorsa (sanırım öyle) o zaman buna “ulusal devlet” denmesi dilsel açıdan daha yerinde olur.

Kimi ad tamlamalarının arasına bir sıfat gelemeyeceği dil bilgisi kitaplarında belirtilir. Yani “Anayasa Mahkemesi Başkanı”nın “eski” olduğunu belirtmek istiyorsak, “eski” sözcüğünü tamlamanın arasına getiremeyiz. “Panale Anayasa Mahkemesi eski Başkanıkatılacak.” (Laiklik Paneli Yarın”, *Milliyet*, 2 Mart) Alıntıladığım tümcedeki gibi bir kullanım doğru olmaz. Çünkü bu tamlamada “eski” sözcüğü “Anayasa Mahkemesi”ni değil “başkan”ı niteler. Bunu ancak “Anayasa Mahkemesi’nin eski başkanı” biçiminde kullanabiliriz ki aradaki ayrım çok açıktır. Başka örnek verelim; “Türk Ceza Kanunu” değişti. Yenisi önümüzdeki ay yürürlüğe girecek. Ondan “Türk Ceza yeni Kanunu” diye söz edebilir miyiz? Edemeyiz. Ona “yeni Türk Ceza Kanunu”, deriz. Yani, bu konuda kısaca aklımızda tutmamız gereken şudur, “eski”, “yeni” gibi sözcükler bir tamlamaya gelecekse bunlar tamlamanın başına getirilir ve ilk harf küçük yazılır. Nitekim bir gün sonraki *Milliyet*’te “eski” sözcüğü doğru yerde kullanılmıştır. (“Başkaya’ya Beraat”, *Milliyet*, 3 Mart)

Demek ki doğrusu da biliniyor.

(*Milliyet*, 7 Mart 2005)

DOĞRU SANDIĞIMIZ KULLANIMLAR

Bu yazılarda herkesin bilmesi gereken, çok sıradan, çok olağan şeyleri ele almak, yanlış, doğru gibi yargılar vermek, doğrusu ya, bana hoş gelmiyor. Yine de bir görev olarak yapmam gerektiğini düşünüyorum. Ama işe yaradığından pek emin değilim. Örneğin “savunmak” sözcüğü “iddia etmek” yerine kullanılamaz desem bile, kullanılması sürüp gidiyor (“Yüzde 10 Baraj AİHM Takibinde”, *Milliyet*, 9 Mart). “İddia etmek” karşılığı, TDK’ce önerilen sözcük “savlamak”-tır. Bu sözcük yazık ki az biliniyor ve dolayısıyla onun yerine yanlış olarak “savunmak” kullanılıyor. Doğru sandığımız bir yanlış yani.

Bir de “iddaa”!

Arapça “iddia” sözcüğü de bir yıldır “iddaa” oldu... Devletin resmi bir kuruluşu yaptı bunu. Eskiden “Arapça değil mi, uydur uydur söyle!” derlerdi. Bu da onun gibi... Sıradan insanlar “iddaa” der ya, Spor Toto örgütü, oynattığı bir oyuna dikkat çekmek için olacak, bu bozuk sözcüğü ona ad olarak seçti. Kimse, devletin sözcüğü böyle kullanmaya hakkı olup olmadığını sorgulamadı. Bu örgüt yüzünden, dilimizden düşürmeye çalıştığımız bir sözcük yanlış biçimiyle yaygınlaşacaktır (“Devlette İddaalaşma”, *Milliyet*, 9 Mart).

Başımıza dert açanlar genellikle yabancı sözcükler. Örneğin “eşya” Arapça çoğul bir ad. Onu biz “eşyalar” biçiminde

bir kez daha çoğul yaparak kullanıyoruz (“II. Abdühamit’in Eşyaları Kapışıldı”, *Milliyet*, 9 Mart). “Evrak” sözcüğü de çoğul, “yapraklar” demek. Onu “evraklar” biçiminde kullanmaktayız (“Çukurova ‘Örümcek Operasyonu’na Dolandı”, *Milliyet*, 8 Mart). Oysa Türkçesi olan “belge” sözcüğü var; onun çoğulu “belgeler”. Nitekim “belgeler”i bir haber başlığında görüyoruz (“Erdoğan, Yolsuzluk Belgelerini İstedi”, *Milliyet*, 8 Mart). Ama bu haberin içinde de, bir çoğul ad olan “teşkilat” sözcüğünün çoğullaştırılmış biçimi yer almış. “Örgüt”ü kullansak bu durum doğmayacak. Üstelik bu sözcüğü şimdiki TDK bile “teşkilât” değil “teşkilat” biçiminde yazıyor. TDK, bu sözcükleri tekil sayıyor. Biraz karışık bir durum yani.

“Troyka”ya “üçlü” deseydik

Bir de batı kaynaklı sözcük, “troyka” giriverdi basın dilimize. (“Troykanın Derdine Bak”, *Milliyet*, 8 Mart). AB’nin üç kişiden oluşan kuruluna böyle dedi basınımız. Birkaç gün yazıldı, çizildi. AB kurulu gidince unutulacaktır belki de. “Troyka” sözlüklere göre Rusça bir sözcük; “üç atla çekilen kızak ya da araba” demekmiş. “Troyka” yerine “üçlü” deseydik daha güzel olmaz mıydı?

(Milliyet, 14 Mart 2005)

TÜRKÇE PÜRÜZLERİ

Bu kez Osmanlıca sözcükleri kullanmamızdaki “pürüzler”i değil, Türkçe kökenli sözcükleri, sözleri kullanışta yarattığımız “pürüzler”i ele alacağım. Birkaçını yani...

Örneğin Türkçede “düğmeye basmak”, “önemli bir noktaya parmak basmak”, “tongaya basmak” gibi kullanımları biliyoruz. Şu var ki “noktaya basılmak” ya da “noktaya basmak” diye bir deyim, bir söz bilmiyoruz. Ama bunu Sayın Başbakan’ın ağzından sesli olarak televizyonlardan duyduk ve basılı olarak da gazetelerde okuduk (“Yazılanlar Bizi Sarımsamaz”, *Milliyet*, 14 Mart). Dilin her zaman değişebileceğini, sözcüklerin yeni anlamlar (hatta karşıt anlamlar) edinebileceğini unutmuş değilim. Nurullah Ataç, Osmanlıca “zevk” sözcüğünü “beğeni” sözcüğüyle karşılamıştı. Sözcük neredeyse elli yıldır bu anlamda kullanılıyor. Ne var ki son yıllarda “beğeni kazanmak”, “beğeni toplamak” gibi kullanımlar da görülüyor (“Kınık ve Yılmaz’ın Eserleri Beğeni Topladı”, *Milliyet*, 13 Mart). Sözcük “rağbet”, “alaka”, “takdir” gibi sözcükleri de karşılar oldu. Buna, bir sözcüğün yeni anlamlar edinmesi denebilir. Belki Başbakan’ın “noktaya basıldı”sı da yeni bir yaratım (!) olarak dilde yerini alır, böylece Türkçe yeni bir deyim kazanmış (!) olur.

Çok iyi bilinen “sergilemek” sözcüğü de, son yıllarda, “beğeni” sözcüğü gibi, yanlış kullanılıyor demeye dilim varmasa da, Türkçede var olan sözcüklerin yerine kullanılır oldu.

Bir tiyatro oyunu için “oynanmak”, “sahneye konulmak”, hatta “sahnelenmek” varken, onların yerine “sergilemek”, “sergilenmek” yaygınlaştı: “.... Hürrem Sultan dans gösterisi Milli Eğitim Bakanlığı Şura Salonu’nda sergilenecek.” (“Hürrem Sultan Ankaralı Sanatseverlerle Buluşacak”, *Milliyet*, 13 Mart). Alıntı tümcedeki “şura” (“şu yer”) sözcüğünün de “şûra” (“danışma kurulu”) biçiminde yazılması gerektiğini de belirtmeliyim. “Sergilemek”, “sergilenmek” sözcüğünün bu tür kullanımı, “dilde yaygın yanlış doğrudur” sözünü anmamıza yol açıyor.

“Evin kapısını zorlayarak içeri giren hırsız, çekmecele-ri ve odaları karıştırdıktan sonra televizyon ile çantayı aldı. Vildan Ertuğrul’un çalan cep telefonu ile hemen evden uzaklaştı.” (“Polis Görevdeyken Evine Hırsız Girdi”, *Milliyet*, 16 Mart). Bu anlatıma göre bildirmen (muhabir) arkadaş hırsız izlemiş, onun yaptığı her şeyi görmüş. Peki, o zaman neden onu yakalamamış ya da polis çağırmamış? Şakayı anlamışsınızdır. Ama bir haberin böyle yazılamayacağını başka nasıl söyleyebilirim ki?

(*Milliyet*, 21 Mart 2005)

YENİ OSMANLICA: AVRO, BAYANÇE, GELİRAT!

Yeni TDK, AB'nin para birimi olan "Euro"ya "avro" denmesini önermişti. TRT'nin artık bu sözcüğü kullanacağı anlaşıyor ("TRT'de 'avro' Devri Başladı", *Milliyet*, 20 Mart). İki devlet kurumunun bu konuda anlaştığı açıklandı. Yalnız, yine de çözülmesi gereken bir sorun var. Bu sözcük özel ad mı, tür adı mı? Ayrıca "Euro" yazılıp "avro" okunması Türkçenin kurallarına uygun mu? Biz "avro" der ve böyle küçük harfle yazarız denebilir. Güzel de, kambiyo işlemlerinde "Euro" biçimi kullanılırken (hem de böyle büyük harfle yazılırken) sizin bunu "avro" biçiminde kullanmanızın dilde ikili bir durum yaratacağı söylenemez mi?

TDK, önerdiği bu sözcüğün özel ad olup olmadığını da açıklamalıdır ki kullanacak olanlar ona uysun. Basında "Euro"nun da "avro"nun da yazılışlarında karışıklık var. Özel ad gibi de, tür adı gibi de kullanılıyor. Üstelik "Euro" tür adı olarak kullanıldığında bile ona getirilen ekler kesme imiyle ayrılıyor, yani özel admış gibi işlem görüyor: "Avrupa Birliği ...1.5 milyon euro'luk ...bir kaynak ayırdı." ("Zihin Açma Parası", *Milliyet*, 20 Mart). Aynı zamanda tür adıymış gibi kullanıldığı oluyor: "Geçen yıl toplam 1.8 milyar euroluk yeni yatırım gerçekleştirdiklerini de anlatan Körber..."("Metro: Türkiye'de Çok İyi Gidiyoruz", *Milliyet*, 23 Mart). "Avro"nun da böyle kullanıldığına rastlanıyor. TDK'nin bu konuda ne düşündüğünü bilmiyoruz.

TDK'nin bilgisunar (internet) ortamındaki “Güncel Türkçe Sözlük”ünde, yabancı sözcükler dolu ama akıllara durgunluk veren bir sözcük var: “Bayançe”! Bu sözcüğü bulana ödül verilmeli. Ne kadar düşünseniz, çabalasanız Türkçe “bayan” sözcüğüne Farsça küçültme eki “-çe”yi getirmeyi ve bundan yeni bir sözcük yapmayı akıl edemezsiniz. Ama TDK akıl etmiş!

Bu sözlükte kim bilir daha neler var! TDK onu basılı duruma getirse de bir baksak. Anlaşıyor ki TDK, her duyduğu ya da yaptığı sözcüğü sözlüğüne almış ve bundan sonra da alacak. Örneğin “gelirat” bile var sözlükte. “Bayançe” gibi “gelirat” da “ibretlik” bir buluş! Türkçe “gelir” sözcüğüne Arapça çoğul eki “-at” getirilip “gelirler” dilden kovulmuş. Bir de “giderat” derlerse şaşmayalım.

Son yıllarda Türkçeye doldurulan yabancı sözcükler yetmiyormuş gibi, TDK Türkçeyi bozmanın bir başka yolunu bulmuş... Yazık, çok yazık. Başka ne diyebilirim ki!

(Milliyet, 28 Mart 2005)

KÜÇÜK AMA ÖNEMLİ ŞEYLER

Söylenişi üzerinde durmak istediğim Türkçe bir sözcük var, “alp”. Özel ad olarak da kullanılan, bileşik adlara da giren Türkçe “alp” sözcüğündeki “l” harfi, nedense, öteden beri hep inceymiş gibi söylenir ve yazılır. Oysa “alp” sözcüğündeki “l” harfi incelmez. Sözlükler ve yazım kılavuzları onu “alp, -pı” biçiminde gösterirler ki bu, “l” harfinin incelmeyeceğini belirtmek içindir. Yani “alp”taki “l”, yürek anlamındaki “kalp”teki “l” gibi değildir. Onun için “..... Türkiye’nin AB nezdindeki daimi temsilcisi Büyükelçi Oğuz Demiralp’in” diyemeyiz (“İmza Süreci Başladı”, *Milliyet*, 30 Mart).

Dil adları her zaman büyük harfle başlar, haber başlığı bile olsa Farçayı “farsça” biçiminde yazamayız (“Davaya ‘farsça’ Molası”, *Milliyet*, 25 Mart). Dil adları gibi ulus adları da “özel ad”dır, büyük harfle başlatılır. Çingene sözcüğü de, değişmece (mecaz) özelliği dışında, büyük harfle başlar. Yani bu sözcüğü “çingene” biçiminde yazmak doğru değil (“Çingene Genelgeden Çıktı Ama...”, *Milliyet*, 29 Mart). Sırası gelmişken açıklayayım: Türkçede Çingenelerle ilgili yakışıksız atasözleri ve deyimler var. Bu sözlerin onları incittiğine tanık oldum. Onun için de sözlüklerimin yeni baskılarına bu tür sözleri almadım. “Türkün akli sonradan gelir” atasözü bile insanları incitiyor. Onu da çıkardım. Çünkü, insanları inciten sözler, dilde var olsalar bile, çağımıza göre değiller.

Milliyet'teki bir haber çok dikkat çekiciydi: "Doğu'ya 20 Saat Türkçe Dersi" (*Milliyet*, 27 Mart). MEB'nin eğitimde yeni düzen taslağına göre, okullarda Türkçe ders saatleri bölgeye göre olacakmış ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türkçe yirmi saat işlenecekmiş. MEB öteki bölgelerde de değişik uygulamalar öngörülmüş. Bana kalırsa Türkiye'nin her yerinde uygulanmalı bu. Bütün çocuklarımıza Türkçeyi iyi konuşup yazmayı öğretmeliyiz.

Ayrı iki sözcük olarak yazılması gereken "söz konusu"nun, *Milliyet*'te sürekli bileşik yazıldığını görüyoruz ("Bir Kişiyi İş Yaratma Maliyeti 83 Bin Lira", *Milliyet*, 28 Mart; "YKB Hisselerini Alıp Sonera'ya Satacağız", *Milliyet*, 30 Mart).

"İnfaz" sözcüğü yeni TCK'de bile kullanılmıyor ama *Milliyet*'te hem de gereksiz biçimde kullanılıyor: "İstasyonda aşk infazı" (*Milliyet*, 29 Mart). Başka haberlerde de kullanılmıştı. "İnfaz" bir hukuk terimidir. Basınımızda her öldürme olayında kullanılır oldu. Bu da "cinayet"ın unutulmasına yol açtı. "Cinayet" de Türkçe değil ama "infaz"dan daha anlaşılır bir sözcüktür, daha da çarpıcıdır.

Milliyet'ten bir dileğim var, "faili meçhul itlaf" (*Milliyet*, 29 Mart) başlığındaki gibi bir dil kullanılmasın. Okurlarının anlayabileceği bir Türkçe kullanılsın. *Milliyet*'e bu yakışır.

(*Milliyet*, 4 Nisan 2005)

POLİTİKACILAR İÇİN “MESLEKTAŞ” DENEMEZ

Siyasa (politika) bir “meslek” midir? Siyasacılar için “meslektaş” denebilir mi?

“Ankara’nın tavrını Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, meslektaş Jack Straw’a 14 Mart’ta Londra’da yaptıkları görüşmede ‘müjde’ olarak ilettiler.” (“ABD Bekledi, İngiltere Sevindi”, *Milliyet*, 2 Nisan). Aktardığım bu tümcedeki “meslektaş” sözcüğü üzerinde düşünelim: “Meslek” nedir? Meslek, “kişinin kendine temel çalışma alanı seçtiği, geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş”tir. Bakanın yaptığı görev “geçimini sağlamak için yaptığı sürekli bir iş” midir? Değildir. O halde bir “meslek” de değildir. Dolayısıyla söz konusu iki bakan için “meslektaş” denemez. Başka dillerde dense bile Türkçede denemez. Bu sözcük yerine “İngiliz Dışişleri Bakanı” unvanı kullanılsa sorun oluşmazdı.

Türkçede, sanırım İngilizceden çeviri olarak, son yıllarda sık kullanılan, Türkçenin mantığına aykırı bir söz var. Zaman için “geçtiğimiz” deniyor. “.... Bill Gates, geçtiğimiz Ocak ayında Türkiye’yi ziyarette geldiğinde ...” (“Penguin Her Yerde Düzene Karşı!...”, *Milliyet*, 4 Nisan) Türkçede “geçen ocak ayında” vardır, “geçtiğimiz ocak ayında” yoktur. Çünkü, Türkçenin mantığına göre, geçen biz değiliz, zamandır. Dolayısıyla Türkçede “geçen” varken “geçtiğimiz” demek bir özentidir; başka dillerin düşünme biçimini Türkçeye aktarmaktır.

Şöyle bir tümceden ne anlayacağız?: “Piyasadaki endişenin üretim tarafından kaynaklandığı belirtiliyor.” (“Petrol Spekülasyonla Yükseliyor”, *Milliyet*, 3 Nisan) Belli ki, piyasada bir kaygı var, bu kaygı da üretim azlığından demek isteniyor. O zaman tümcemizi şöyle kurabilirdik: “Piyasadaki endişenin üretimden kaynaklandığı belirtiliyor.” Alıntı tümcede geçen “kaynaklanılmak”a da yer yoktur.

Nedense, “çözmek”le “çözümlemek” sözcüklerini hep karıştırırız. “Çözmek” yerine sıklıkla “çözümlemek” deriz. Oysa bu eylemlerin anlamları çok ayrıdır. “..... BDDK üst düzey yetkilisi, sorunun yargı yoluyla çözümleneceğini söyledi.” (“Opsiyon Farkı Bloke Edilsin”, *Milliyet*, 4 Nisan). Bu tümcede “çözmek”i kullanmamız gerekirdi. Böyle birbirine karıştırdığımız sözcükler için sözlüğe baksak ne iyi olur. Yalnızca bakmakla yetinmesek, zaman zaman roman okur gibi sözlük okusak, çok şey kazanırız. Deneyen görecektir.

Türkçede “-ler/-lar” çoğul eki ya da “-li/-lı” sıfat takısı, sayılar söz konusu olduğunda ancak tam sayılara getirilebilir. Onun için “Çünkü döviz kuru martın ikinci yarısında 1.25’lerden, 1.35’li seviyelere yükselmeye başladı.” biçiminde bir tümce kuramayız. (“Piyasalar Yeni Faiz İndirimi Beklemiyor”, *Milliyet*, 7 Nisan) Kurarsak bize “Kaç tane 1.25 ya da 1.35 var?” derler. Oysa “.... 1.20’lerden, 1.30’lu seviyelere” dememiz gerekirdi.

(*Milliyet*, 11 Nisan 2005)

YABANCI SÖZCÜK HEVESİMİZ

Yabancı sözcük kullanma hevesimizi yenemiyoruz ama kimi zaman onları doğru kullanamıyoruz. Gerçekte, bu de ğinilerde onları söz konusu etmek istemesem de, doğrusu ya, kimi zaman dayanamıyorum. “Ara sıra onlara da de ğineyim ki, kullananları Türkçeyi ye ğlemeye yöneltmiş olayım” düşüncesiyle.

“Halüsinasyonlar gören çocukca ğızın davranış bozuklu ğu zamanla krimin el boyuta ulaşıyor.” (“İki ‘Küçük’ Kahraman”, *Milliyet*, 8 Nisan) Bu tümcede Türkçe sözcükler yerli yerinde kullanılmış. Ancak “krimin el”in “kriminal” biçiminde yazılması gerekti ği açık. Aransa Türkçesi de vardır. Bir de, bir zamanlar Tansu Çiller’in bile söylemekte güçlük çekti ği “halüsinasyon” sözcü ğü yerine “sanrı” deseydik, ne güzel olurdu. “Sanrı”yı anlamayan “halüsinasyon”u hiç anlamaz, onun için hiç de ğilse Türkçesi olsun. Böyle düşünmeliyiz. Yeni bir sözcük var, “çalıştay”. *Milliyet*’in ön ayak oldu ğu, birkaç gün süren ve eğitim sorunlarını ele alan, geniş katılımlı bir toplantı dolayısıyla, şu son günlerde bu sözcü ğü *Milliyet*’te çok sık gördük. (“Bakan’dan Çalıştay’a Destek Var”, *Milliyet*, 13 Nisan). Hiç yadırgamadık. Onun için, bilmeliyiz ki, varsa Türkçesini kullanmak, dilin varsıllaşmasına katkıda bulunmaktadır.

Didim’de bir bayan emlakçı en yüksek vergiyi ödemiş. Haberin giriş tümcesi şöyle: “Aydın’ın Didim ilçesinde İngiliz emlakçı gelir vergisi şampiyonu oldu.” (“Didim’in

Rekortmeni İngiliz Asıllı Emlakçı”, *Milliyet*, 10 Nisan). Önce haberde geçen “emlakçı” yazılışını ele alalım. Bu sözcükteki “l” harfini ince söyletebilmek için, eskiden “a”nın üzerine, şapka işareti de denilen düzeltme imi konurdu, yani sözcük “emlâk” biçiminde yazılırdı. Şimdi “emlak” diye yazılıyor. Şu var ki, ona gelen ekler ince oluyor. Sözlüklere, yazım kılavuzlarına bakarsak, bu sözcüğün “emlak, -ki”, “emlak, -çi” olarak gösterildiğini görürüz. Bu bize, sözcüğün “emlakçı”, “emlakçılık” biçiminde yazılamayacağını, söylenemeyeceğini gösterir.

Gelelim bu haberin eleştirilecek yönüne: Başlıkta “İngiliz asıllı” dendiği halde giriş tümcesinde yalnızca “İngiliz” deniyor. Hangisi? Oysa bayan emlakçinin yurttaşımız olduğu anlaşılıyor. Yurttaş olan bir kimse için böyle denmesi ne ölçüde doğrudur?

Yine bir haber başlığı: “Garanti’de sermaye artırımı.” (*Milliyet*, 14 Nisan). Türkçe sözlükler “artırım”ın Osmanlıca “tasarruf”a karşılık olduğunu söylüyor. “Garanti sermaye artırıyor” denseydi, bu daha yerinde olurdu. Yalnızca yabancı sözcüklerin Türkçesini yeğlemek yetmez, Türkçe sözcükleri de doğru biçimde kullanmamız gerekir.

(*Milliyet*, 18 Nisan 2005)

ÖNCE TÜRKÇE

Milliyet'te çarpıcı bir başlıküstü (sürmanşet): “Önce Türkçe, sonra okul” (*Milliyet*, 20 Nisan). Haberin altbaşlığı da şöyle: “Türkçe bilmeyen Doğu ve Güneydoğulu çocuklara, derslerde zorluk çekmesinler diye okulöncesi Türkçe dersi geliyor.” Haberde bu tümcenin sonunda nokta yok, ama noktalama kurallarına göre, konması gerektiğini biliyorum. Ayrıca, yön bildiren sözcüklerin, yanlarında belli bir özel ad bulunmadıkça, baş harflerinin küçük olması gerektiği de yazım kuralları arasında yer alıyor. Nitekim haberin girişindeki ilk tümcede doğru biçim var.

Gerçekten de, yalnızca hiç Türkçe bilmeyen o çocuklar değil, bütün çocuklarımız, hepimiz Türkçeyi öğrenmeliyiz. Okullarımızda Türkçenin tam olarak öğretildiği söylenebilir mi? Türkçedeki kargaşanın, çözmek için çaba harcadığımız güçlüklerin temelinde bu yatıyor.

“Mahkûm” sözcüğü “mahkum” mu oldu? Gazetelerimizde, yeni gösterime giren bir Türk filminin duyurularını gördük: “O Şimdi Mahkum”. *Milliyet*'teki haberlerde de bu sözcüğün böyle yazıldığı oluyor. “Yargıtay ve yerel mahkemenin, 3 yıl 10 ay 10 gün hapis, 189 milyon YTL para cezasına mahkum olan Nergis Holding Yönetim Kurulu Başkanı Cavit Çağlar'ın dosyasının zamanaşımına girmemesi için özel çaba harcadığı ortaya çıktı.” (“Yargıtay, Zamanaşımı Riskini APS ile Aştı”, *Milliyet*, 16 Nisan) Bu bozuk bir tümce. Anla-

şılmıyor. Ayrıca, haberi yazan arkadaşın “mahkum” biçimin-
de yazdığı sözcüğü nasıl “telaffuz” edeceğini merak ettiği-
mi de söylemeliyim.

Türkçenin olağan kullanımından saptırıldığı sözlere, be-
nim gibi, siz de rastlamışsınızdır. Örneğin, kaynak suları
“doğal kaynak suyu”, köy ekmegi “doğal köy ekmek” ya da
yoğurt “doğal yoğurt” oldu. Kaynak suyunun doğal olmaya-
nı, ekmeğin ve yoğurdun doğal olanı var mı? Gülseniz gü-
lemiyorsunuz, ağlasanız ağlayamıyorsunuz. Ya şu haberde
geçen “beyin cerrahi ameliyatı” ne oluyor? (“Zabıtalara Tep-
kili”, *Milliyet*, 10 Nisan)

Milliyet, “ke”den “ka”ya döndü ve “emlakçı”, “emlakçılık”
demeyi yeğliyor (“O Artık Emlakçı”, 19 Nisan). Demek ki dil-
de doğrular yok, yeğlemeler var. Diller de, kurallar da deği-
şebilir ama yeğlemeler sürüp gittikçe ölçünlü bir dili kurmak
güçleşir. TDK de yabancı sözcükleri sözlüğüne buyur etmek-
te bir sakınca görmüyor. Biz söylüyoruz, aldırın yok. Genel-
kurmay Başkanı bile, “Türkçedeki aşırı bozulma yabancı
isimli alışveriş ve eğlence merkezlerinin sayısındaki artış en-
dişe vericidir” demek gereğini duyuyor. (*Milliyet*, 21 Nisan)
Yerli bir votka markası olan “Binboğa”nın yeni adı “Binboa”
olacmış. (“Tüketici Rakıya Sahip Çıktı, Toparladık”, *Milli-
yet*, 21 Nisan) “Boa”nın güçlü bir yılan olduğunu bilerek mi
koydular bu adı acaba? Yarı Türkçe, yarı yabancı. Türk-
çedeki aşırı bozulmanın yeni bir örneği!

(*Milliyet*, 25 Nisan 2005)

ANLATIMA VE DİLE ÖZEN GÖSTERİLMELİ

Milliyet'teki ekonomi haberlerinin çok özensizce yazıldıklarını görüyorum. Türkçeleri (hem anlatım hem de dil olarak) bozuk, yazımları bozuk. Ayrıca pek çok yabancı sözcük kullanılıyor. Bozuk Türkçeye örnek olarak “Zengin Rusları Çeşme’ye Çekecek” (*Milliyet*, 24 Nisan) başlıklı haberi verebilirim. İlk iki paragrafı aynı. İlk paragraf atılsa bir şey eksilmez. Haberde şöyle tümceler var: “..... yer arayışında olduklarını kaydeden İskender Dilek Hilton Oteli ile de ilgilendiklerini kaydetti.” Neredeyse sayfanın dörtte birini dolduran haber, anlatıma özenilse daha kısa olabilirdi. Ayrıca “üst gelir düzeyi Rus”, “talep almak” ne demek? “Alternatif destinasyon” ne demek? Haberde “destinasyon”, “kaydetmek” dörder kez yer almış. “Kaydetmek” öteki haberlerde de var ve *Milliyet*'te her gün birkaç kez kullanılıyor. Oysa onun yerine kullanılacak pek çok sözcüğümüz bulunuyor.

Başka haberlerde de görüyoruz bu tür dil pürüzlerini. Örneğin aynı satırda hem “gayrimenkul” hem “taşınmaz” sözcükleri yer alabiliyor (“Arazide Normandy Çıkarması”, *Milliyet*, 24 Nisan). Ya da hem “faaliyet” hem “etkinlik” aynı haberde kullanılıyor. Ayrıca “faaliyet” sözcüğü beş kez yer almış (“Slovanya ve Bulgaristan ve Romanya’da da Bankası Var...” , *Milliyet*, 23 Nisan). Bu bir anlatım bozukluğudur. Söz konusu haberin başlığında bulunan “ve” sözcüklerinden ilki fazla, onun yerine virgül konmalıydı. İki paragraflık “*Milliyetçi*

lik Sorun Yaratır” (*Milliyet*, 23 Nisan) başlıklı haber de gerekli özen gösterilmeden yazılmış. Girişteki bilgi ikinci paragrafta tekrarlanmış. Ayrıca, “..... başlığıyla manşete taşıdığı haberde” (“Fransızları İsyan Ettiren Tazminat”, *Milliyet*, 23 Nisan) gibi tümceler de bana doğru gelmiyor. “Başlık” sözcüğü “manşet”in Türkçesi değil midir?

“Maşer” ile “mahşer”

“Mağdur”, bir haksızlığa uğramış kimseyi anlatır. O halde, “Unakitan egzama mağduru” (*Milliyet*, 22 Nisan) denemez. Sıradan insanlar kullansa da “şok iddia” gibi kullanımlar *Milliyet*’te yer almamalı (“Maçı Vereceğiz Başka Yolu Yok”, *Milliyet*, 28 Nisan).

Anlatım bozukluklarına pek çok örnek verilebilir. Bence, haberlerde anlatıma, Türkçeye ve sözcüklerin yazımına daha özen gösterilmelidir.

Kullananı Milli Eğitim Bakanı olduğu için, üzerinde özellikle durmamız gereken bir sözcük, “mahşeri” sözcüğü... Sayın Milli Eğitim Bakanı, “Bumin hâkimlik mesleğinin sonuna gelmişken mahşeri vicdanda kendisini mahkûm ettirecek bu tür ifadeleri bence kullanmamalıydı” demiş (“Bumin Böyle Dememeliydi”, *Milliyet*, 27 Nisan).

Önce, Sayın Bakan’ın bu sözcüğün doğrusunu kullandığını, yanlışın Osmanlıca bilmeyen genç gazeteci arkadaşların sözcüğü doğru saptayamamış olmasından kaynaklandığını düşündüm. Ama baktım ki, sözcük öteki gazetelerdeki haberlerde de böyle. Sayın Milli Eğitim Bakanı’nın Arapça “maşer” ile “mahşer”i birbirine karıştırdığı, daha doğrusu her ikisini de bilmediği anlaşıyor.

Okurlar için açıklayalım: “Mahşer”, “ölümden sonra dirilişte insanların toplanacakları yer” demek. Değişmece (me-caz) anlamı da “büyük kalabalık”! “Mahşeri” ise “mahşeri andıran, mahşer gibi”. Yani, “mahşeri vicdan” diyemeyiz. Dersek “mahşeri andıran vicdan” gibi bir şey söylemiş oluruz. Öyleyse Sayın Bakan’ın, ille de Osmanlıca olacaksa, kullanması gereken sözcük “maşeri”, Türkçesi “toplumla ilgili, toplumu ilgilendiren”, “toplumsal”! Bakan, “kamu vicdanı” diyemez miydi?

(Milliyet, 2 Mayıs 2005)

HABER DİLİNDE BASMAKALİPLAŞMA

Marka adları nasıl yazılır?

Yazım kılavuzlarında bu konuda belirgin bir açıklama yok. Şu var ki, marka belli bir ürüne konmuş ad olduğuna göre özel addır. Özel adlar da büyük harfle başlar. Ama kimi markaların küçük harfle başladığını, kendisini öyle belirginleştirdiği için de öyle kullanıldığını görüyoruz, “avea”, “atv” gibi. “Sabah gazetesi ve atv’nin satışını içeren anlaşmanın” (“Her Şeyimi Kaybettim”, *Milliyet*, 5 Mayıs) “ATV” hem kısaltma, hem de bir özel televizyonun adı, aynı zamanda bir marka. Alıntıladığım satırda küçük başlatılmış ama eki kesme imiyle ayrılmış, yani özel ad sayılmış. Bence, ürün sahibi markasını nasıl yazarsa yazsın, biz haberimizde onları özel ad olarak düşünüp büyük harfle başlatmalıyız. Söz konusu olan ATV’nin, televizyon sözcüğünün kısaltması TV olduğuna göre, bütün harfleri büyük yazılmalıdır. Nitekim, *Milliyet*’in televizyonlardan söz eden sayfasında hem ATV, hem öteki televizyonlar için bu uygulanıyor.

“Her” ve “şey” bileşmez

Ayrı yazılması gereken “her şey”, “bir şey”, “her gün”, “her yer” gibi söz öbeklerini, nedense, bileşik yazma eğilimindeyiz. Özellikle “her şey” ve “bir şey”i bileşik yazanımız çoktur. Oysa “her”le bileşik sözcük oluşturan yalnızca iki

sözcüğümüz var, “herhalde”, “herhangi”. Dilde buna kalıplaşma denir. “Herhalde”nin kalıplaşmadığını, ayrı yazılması gerektiğini öne sürenler de vardır.

Unutmamamız gereken, “her” sözcüğünün bunlar dışında bileşik oluşturmayacağıdır. “Fakir olan herşeyi devletten bekleyebilir. Ancak, varlıklı olanlar herşeyi devletten beklememeli.” (“Türkiye’de Hayvancılıktan Kâr Etmemek Mümkün Değil”, *Milliyet*, 1 Mayıs) *Milliyet*’te “her şey”in bileşik yazıldığına da, ayrı yazıldığına da çok sık rastlanıyor.

Basmakalıplaşma

Geçen hafta sözünü ettiğim “kaydetmek” sözcüğü, haber dilinde basmakalıplaşmaya örnektir. *Milliyet*’te sürekli kullanılıyor. Basmakalıplaşmaya bir başka örnek de “neden olmak”! Bunun yerine “yol açmak”, “oluşmak”, “oluşturmak”, “yaratmak” gibi pek çok sözcük kullanılabilir. “Çorum’da dün gece meydana gelen deprem korku ve paniğe neden oldu.” (“Çorum’da 4.7’lik Deprem”, *Milliyet*, 30 Nisan); “.....öldürülen Barış Sönmez’in karıştığı kavgaya neden olduğu öne sürülen ve benzerliği nedeniyle” (“Masa Kavgasında 3 Genç Vuruldu”, *Milliyet*, 30 Nisan); “Doların yükselişi faizde de yükselişe neden oldu” (“Borsa Endeksinde Düzeltme Uzadı”, *Milliyet*, 1 Mayıs) Bu üç haberde de “neden olmak”ı kullanmak gerekmez. Birinci haberde “deprem korku ve panik yarattı”, ikincide “kavgaya yol açtığı”, üçüncüde de “doların yükselişi faizi de yükseltti” deseniz, daha açık ve güzel bir Türkçe kullanmış olursunuz.

Dil ödülü

Meclis Başkanı'na “dil ödülü” verilmiş. Demek ki Türkçeyi iyi biliyor, iyi kullanıyor. Bir konuşmasında, “Söylediğim şeyler, eski tabirle malumu ilandır” demiş. (“Meclis Şamar Oğlanı Değil”, *Milliyet*, 3 Mayıs) Eski deyim, “malumu ilam etmek”, yani “apaçık bilinen bir şeyi söylemek”. “Dil ödülü kazananın bunu bilmesi gerekmez mi? O halde, ‘malumu ilandır’ ne oluyor?”, demeyin. Artık olacak o kadar. Belki de bildirmen (muhabir) arkadaşlar doğru sözcüğü saptayamamıştır diye düşünelim.

(Milliyet, 9 Mayıs 2005)

“FİRST LADY” KİME DENİR?

Milliyet'ten bir haber başlığı: “First lady'lerin Ortadoğu te-sadüfü!” (*Milliyet*, 19 Mayıs) Başbakan'ın eşi Emine Erdoğan ile ABD Başkanı George Bush'un eşi Laura, eşzamanlı olarak Ortadoğu'ya gidiyorlarmış. Haber bununla ilgili.

İngilizce yazılışıyla “first lady”nin devlet başkanlarının eş-leri için kullanıldığını sanıyordum. Başbakanların eşi de mi “first lady” oluyor? Gazetecilerin tutumlarına aklım ermiyor doğrusu. Yine de sormadan edemiyorum, Sayın Emine Erdoğan “first lady” ise Sayın Semra Sezer ne oluyor peki?

Dizgi yanlışları

Gazetede her gün, dizgi yanlışları sayabileceğimiz pek çok öge görüyoruz. Örneğin, “..... son günlerdeki politik konu-ların bunu düşünciyi haklı çıkardığını söyledi.” (“Onur Air: Dava Açarız”, *Milliyet*, 14 Mayıs) Alıntı tümcede geçen “bunu” sözcüğünün “bu” olması gerektiğini, onun bir dizgi yanlışlığı olduğunu anlıyoruz. Yine bir alıntı: “Ben yeni Rakı Tiryaki-siyim.” (“Sarı Rakı Olur mu?”, *Milliyet*, 13 Mayıs) Belli ki bu tümcede de dizgi yanlışlığı var; “Yeni Rakı” marka adı olduğu için “yeni” büyük (“Yeni” biçiminde), “Tiryaki” ise “tiryaki” biçiminde küçük yazılmalıydı.

“Komidin”in, “komodin”; “veride”nin “veri de” (*Milliyet*, 16 Mayıs); aynı haberde iki yerde “tahsih” biçiminde geçse de bu sözcüğün “tashi”; “herşey”in “her şey”; “çinde”nin

“içinde”; “azalması”nın “azaltması”; “Hakkari”nin “Hakkârî”; “bir takım”ın “birtakım”; haber başlığında ve içinde dört kez “kağıt” biçiminde yer alan sözcüğün “kâğıt”; “şikayet”in “şikâyet” (*Milliyet*, 18 Mayıs); “yeraldı”nın “yer aldı”, “yeraldığı”nın “yer aldığı”; “bir çok”un “birçok” (*Milliyet*, 19 Mayıs) olması gerektiğini biliyor, bunların dizgi yanlışlığı olduğunu kabul ediyoruz.

Örnekleri sıralayıp gitmek istemiyorum. Ancak, belirtmek zorundayım, *Milliyet* gibi büyük bir gazetede çok dizgi yanlışlığı bulunması şaşırtıcı oluyor.

Savunma sözlü ise

Birinci sayfada başlıküstü (sürmanşet) bir haberden tek tümce: “Türk hükümeti, önce 9 dakikalık bir sözlü savunma verdi.” Bu tümcede elbette dizgi yanlışlığı yok, ama dil mantığına aykırılık var (“Hükümet, Türban Yasağını Savundu”, *Milliyet*, 19 Mayıs). Açıklıkla bilineceği gibi, sözlü savunma “vermek” olmaz, “yapmak” olur. Yani savunma sözlü olursa yapılır, yazılı olursa verilir.

(*Milliyet*, 23 Mayıs 2005)

“TAŞIT ARACI” DENMEZ

“Taşıt araçları ve yan sanayi ihracatı, mayısta ilk kez hazır giyim ve konfeksiyon ihracatını geçti.” (“Mayıs İhracatı 5.8 Milyar Dolar”, *Milliyet*, 2 Haziran)

Eskiden “vesait-i nakliye” diye bir söz vardı. “Araç” sözcüğü bulununca, buna “nakil aracı” denerek sözde Türkçeleştirildi. Daha sonra “taşıt” sözcüğü bulununca da artık, “vesait-i nakliye” de, “nakil aracı” da kullanılmaz oldu. Bir ara “taşıt aracı” da dendi ama bu tamlamanın Türkçenin mantığına aykırı olduğu çabucak anlaşıldı, ondan vazgeçildi ve “taşıt” sözcüğü tek başına o anlamı edindi. Ne demek “taşıt”? Otomobil, tren, gemi, uçak gibi taşıma araçlarının ortak adı. “Araç” ne peki? Birkaç anlamı olan bir sözcük “araç”. Bu anlamlardan biri de “taşıt” demektir. O halde “taşıt aracı”, “taşıt araçları” denmez. Ya yalnızca “taşıt” ya da yalnızca “araç” demeliyiz. Bu alıntı tümcede bunun dışında iki pürüz daha var. “Yan sanayi ihracatı” ne demek? Sanayi ihraç edilmez, sanayi ürünü ihraç edilir. “Sanayi” sözcüğünü “sanayii” biçiminde düşünssek bile durum değişmez. “Hazır giyim”se “konfeksiyon”un Türkçe karşılığıdır. Onu böyle kullanırsak “örneğin mesela” demiş oluruz. Peki, bu tümceyi nasıl yazmalıydık? “Taşıt ve taşıt yan sanayii ürünleri ihracatı, mayısta hazır giyim ihracatını geçti.” Tümceyi daha da Türkçeleştirebiliriz, örneğin “ihracat” yerine “dışsatım” diyebiliriz ama, fincancı katırlarını ürkütmek istemiyorum.

Vergi/ücret

“Bilet fiyatları haricinde 40 euro havaalanı vergisi ücreti de fiyatlara ekleniyor.” (“Yunan Adalarına Direkt Uçuş”, *Milliyet*, 1 Haziran)

Ne var bu tümcede, demeyin. “Havaalanı vergisi ücreti” ne demek, onu bir düşünelim. Vergiyi ücret olarak mı veriyoruz ya da alıyoruz? Yolculardan bilet bedeli alınırken, ona havaalanı vergisi de ekleniyormuş. Bunu böyle anlatmak çok mu zor ki? Şöyle yazılamaz mıydı? “Bilet bedeline 40 euro havaalanı vergisi de ekleniyor”.

Birkaç da yazım yanlış

“Hazine, Maliye ve Tarım Bakanlığı mazot kararnamesinde yeralacak koşulları belirlerken", “DİE'nin hesaplama yönteminde yaptığı değişikliği gözardı edenlerin" (“Başbakan’dan IMF’ye Mazot Desteği Sürprizi”, *Milliyet*, 1 Haziran)

“Yer almak”, “göz ardı etmek” birer deyimdir. Deyimlerinse her sözcüğü her zaman ayrı yazılır. Onun için “yeralacak” ve “gözardı” bileşik değil, “yer alacak”, “göz ardı” biçiminde ayrı yazılmalıydı.

Milliyet’in 1 Haziran sayısında hem “mahkum”, hem “mahkûm”, hem “sözkonusu” hem “söz konusu” vb. var. Bunları yalnızca yazım yanlış değil tutarsızlık da saymamız gerekiyor.

(*Milliyet*, 6 Haziran 2005)

TÜRKÇEYE AYKIRI SÖZLER

Yazı içinde kimi sözcüklerin kara harflerle gösterilmesini sevmediğim halde, hemen göze çarpsın diye, bu değinide bunu uygulamak gereğini duydum. Şu tümcelere bir bakalım:

“..... herhangi bir sağlık sorununa karşı da hastanelere **uyarı yapıldı.**”, “Kendisi ceza karşısında **şok oldu.**” (“Hayyam Garipoğlu Henüz Ortada Yok”, *Milliyet*, 3 Haziran)

Türkçede “uyarı yapılmak” yoktur, “uyarılmak” vardır. “Hastanelere uyarı yapıldı” denmez, “hastaneler uyarıldı” denir. Dile yeni sokulan “şok” sözcüğü de “şok olmak” değil, kullanılacaksa “şoke olmak” biçiminde kullanılmalıdır.

“..... Hanefi Avcı’nın görevinden alınması ve **tekrar iade edilmemesinin**” (“Sigortamızı Kaybettik”, *Milliyet*, 3 Haziran)

Bir şey “tekrar iade” edilmez, ya “iade edilmez” ya da “iade edilir”. Arapça “iade” sözcüğü “tekrar” anlamını da içerir. Alıntıladığım haber tümcesini ben olsam şöyle yazardım: “Hanefi Avcı’nın görevinden alınmasının ve göreve yeniden verilmemesinin”

“Bu sözleri TÜSİAD üyeleri tarafından **alkış alan** Sabancı”, “Kutadgobilik’in bu teklifi üyelerden **alkış aldı.**” (“TÜSİAD, Laikliğe Vurguyu Alkışladı”, *Milliyet*, 4 Haziran)

Dilimizde “alkış almak” yoktur, “alkışlanmak” ya da “alkışlamak” vardır. Nitekim haberin başlığında “alkışlamak” (“alkışladı”) kullanılmış. “TÜSİAD üyeleri tarafından alkış alan” tümcesinin kuruluş olarak da Türkçe olmadığını söylememiz gerekiyor.

“Ancak tanıştığım **erkek hemşire** Henry, beni hayata bağladı.” (MS, Hayatınızı Durdurmamalı”, *Milliyet*, 7 Haziran)

“Hemşire” Farsça bir sözcüktür, “kız kardeş” demektir. Ayrıca, belli eğitim görmüş ve bu sanı almış olan, hastanelerde görevli hastabakıcı kadınlara da “hemşire” denir. Erkekler içinse bu san “hastabakıcı”dır. Konuşma dilinde “erkek hastabakıcı” denebiliyor ama “erkek hemşire” denmez. Bu sözün gazetede yer alabilmesine çok şaşırdığımı söylemeliyim.

“Anti-” önekinin yazılışı

Başbakan Erdoğan, Amerika yolundayken, CHP’yi “antiamerikanizm”le, yani Amerika karşıtlığıyla suçlamış. (*Milliyet*, 8 ve 9 Haziran). Bu söz gazetede iki ayrı yazılışla, “anti Amerikancılık”, “anti-Amerikancılık” (ayrıca “anti-Amerikanizm”) biçiminde yer aldı. Bilindiği üzere “anti-“ Yunanca bir önektir, yani adı üstüne, bir ektir. Eklerse sözcüğe bitişir, yani araya kısa çizgi de konulmaz. Onun için sözcüğü “antiame- rikancılık” biçiminde yazmalıydık. Daha da güzeli “Amerikan karşıtlığı” ya da “Amerikan karşıcılığı” olurdu elbette.

“Vay Türkçenin haline”

Milliyet’te (5 Haziran) yer alan bu haber başlığı dikkatimizi çekmiştir umarım. TBMM’de “Türkçedeki yozlaşmanın ele alındığı” bir toplantı yapılmış. Haber, toplantıda konuşulan dilden örnekler veriyor, Türkçenin içinde bulunduğu durumu çok güzel yansıtıyor. Türkçeyi korumaya çalışanlar böylese gerçekten de “Vay Türkçenin haline!”

(*Milliyet*, 13 Haziran 2005)

İNGİLİZCE & İMİ YAYGINLAŞTI

İngilizcede ne varsa Türkçeye aktarma hevesimiz, kimi imleri de aktarma biçiminde kendini gösteriyor. Türkçedeki “ve”nin yerini artık, İngilizce “and” sözcüğünün & biçimindeki imi tuttu. Öylesine yayıldı ki, insan şaşıyor. Ben bu im kadar hızla yayılan bir şey görmedim. Nereye baksanız karşınıza çıkıyor. *Milliyet*’in sayfa üstbilgisinde bile var: “Ekran & Bulmaca”.

“Ve”nin ya da eğik çizginin suyu mu çıktı ki?

Doğrusu, üzülmemek elde değil.

Haberde ölçünlü dil

Halk dili gazete haberinde kullanılabilir mi? Elbette kullanılabilir, halktan birinin sözleri olarak. Ancak, haberi yazan kişinin böyle bir kullanıma yönelmesi, doğrusu, yadırgatıcı oluyor. “Erkeği abisi, kadını ise kayınbiraderi vurdu.” (“Töre Cinayetinde Görev Paylaşımı!”, *Milliyet*, 18 Haziran) “Abi” (“ağbi” gibi söylenir), ölçünlü Türkçede “ağabey”dir. “Abi” sözcüğü ölçünlü Türkçenin yazım kılavuzlarında bile gösterilmez. Halk öyle söylese de haber yazarı öyle yazmamalıdır. “Canım, ‘abi’ Türkçe değil mi, eleştirilecek nesi var?” diye düşünebiliriz.

Burada belirtmek istediğim, haber yazarının ölçünlü dili kullanması gereğidir.

Böyle denmez

“Bunun için ihaleye çıkıldı.”, “Başbakanlık, geçen hafta 30 araç kiralamak için ihaleye çıkmıştı.” (“Başbakanlık’a 10 Yeni Mercedes Alındı”, *Milliyet*, 22 Haziran).

Haberci arkadaşlar Türkçeye yeni deyimler katıyor. Türkçede “ihale etmek”, “ihale edilmek”, “ihaleye çıkarmak”, “ihaleye çıkarılmak” vardır. “İhaleye girmek”, “ihaleye girilmek” vardır ama “ihaleye çıkılmak”, “ihaleye çıkmak” yoktur. Çünkü “ihale, bir işi ya da malı birçok istekli arasından en uygun olana verme” işidir. “İhale”de eksiltme ya da artırma vardır. Yani “ihaleye” çıkılmaz. Bir şey “ihaleye çıkarılır” ya da bir şey için “ihaleye girilir” ya da “ihale açılır.”.

“TMSF Uzan Grubu şirketleri için ihale ilanına çıkmaya hazırlanıyor.” (“Yabancılar Telsim İçin Yarışıyor”, *Milliyet*, 18 Haziran) “İlana çıkmak” var mı Türkçede? Ya “ihale ilanına çıkmak”? Etmeyin haberci kardeşlerim!

“En” sözcüğü

“Dünyanın en pahalı kentleri sıralamasında Tokyo birinci olurken, İstanbul 23. sırada yer alıyor.” (“İstanbul Dünyanın En Pahalı 23. Kenti”, *Milliyet*, 21 Haziran)

Bilindiği gibi “en” sözcüğü belirteçtir, sıfatların başına getirilir ve başına geldiği sıfatın “en üstün derecede” olduğunu belirtir. Yani şöyle diyebiliriz, biri “en pahalı” ise, ondan aşağıdakiler yalnızca “pahalı” olur. Nitekim haberde Tokyo’nun birinci olduğu söyleniyor, demek ki “dünyanın en pahalı kenti” Tokyo’dur. “Pahalılık” sıralamasında ötekiler artık “en pahalı” değil “pahalı” kentlerdir.

(*Milliyet*, 27 Haziran 2005)

BİR ADIN YAZILIŞI

“Türkiye’nin sevilen sesi Kazım Koyuncu, ailesi, sevenleri ve sanatçı dostlarının katıldığı cenaze töreniyle uğurlandı.” (“Denizin Çocuğuna Veda”, *Milliyet*, 27 Haziran). Genç yaşta yaşama gözlerini yuman sanatçının adının “Kazım” biçiminde yazılışı dikkatimi çekti. Önce yazım yanlışdır diye düşündüm. Ama ölüm haberlerinin ve duyurularının yer aldığı bütün gazetelerde böyle yazılıydı. O zaman yazım yanlış olamazdı. Dile ve yazım kurallarına özen gösterdiğini bildiğim Mehmet Y. Yılmaz’ın da böyle yazması düşündürdü beni. (“Haziranda Ölmek Zor”, *Milliyet*, 28 Haziran) “Demek ki sanatçının adı böyleymiş”, diye düşündüm. Şu var ki, televizyonlardaki haber sunucuları, sanatçının adını “Kâzım” biçiminde söylüyorlardı. Yazım kılavuzları, kural olarak, kişi adları ve soyadlarının nüfus kütüğünde nasıl yazılıysa öyle yazılması gerektiğini belirtiyor. Acaba, sanatçının kütükteki adı mı böyle? Böyleyse, haber sunucuları onu niçin “Kâzım” olarak okudular? Bana kalırsa, sanatçının adının “Kâzım” biçiminde yazılması gerekirdi. Dostları ona, Karadeniz ağzıyla “Kazım” deseler bile...

Tümcede eksik öge

“..... dün sabah düzenlenen törenle ödülünü alan Kumbasar, daha sonra Kadıköy-Pendik hattında çalışan meslektaşları İETT Otobüsü’ne bindi.” (İETT’nin ‘Altın Şoförü’ne Bıçak,

Milliyet, 28 Haziran) Bir otobüs bir sürücünün “meslektaşı” olabilir mi? O halde bu tümcede bir öge eksik. Ne denmeliydi? En azından “bir meslektaşının kullandığı” denebilirdi. Ayrıca, İETT otobüsü özel ad mıdır ki otobüs sözcüğü büyük harfle başlatılıyor ve ekten kesmeyle ayrılıyor? Haberin başlığındaki tırnaklar da yerinde değil. Çift tırnak yerine tek tırnağın kullanılması böyle karışıklıklar doğuruyor. İETT’ce “altın şoför” olarak ödüllendiren birini anlatmak istiyorsak ve tek tırnak kullanacaksak (ki çift tırnak kullanmak gereklidir, çünkü noktalamada tek tırnağın görevi başkadır) başlığı ‘İETT’nin Altın Şoförü’ne bıçak biçiminde yazmalıydık.

Almanca dili...

“Almanca, İngilizce ve Fransızca dillerinde gerçekleştirilen sınavda....” (“Yabancı Dil Sınavı Yapıldı”, *Milliyet*, 27 Haziran) “Almanca dili”, “İngilizce dili”, “Fransızca dili” denmez. Ya Almanca, İngilizce, Fransızca ya da “Alman dili”, “İngiliz dili”, “Fransız dili” dersiniz. O halde ulus adıyla “dil” sözcüğünü bir arada kullanacaksak bu alıntı tümceyi “Alman, İngiliz ve Fransız dillerinde” biçiminde kurmamız gerekirdi.

Özel ad sayılmaz

“Karadeniz Sahil Yolu inşaatıyla ilgili iki ayrı davada” (“Kıyılar Gitti, Geri Gelmez”, *Milliyet*, 30 Haziran) Alıntı tümcede, belli ki, “Karadeniz” sözcüğü özel ad diye, “sahil yolu” da onunla birlikte düşünülmüş. Bu tamlama özel ad oluşturmaz. Böyle tamlamaları özel ad değerinde düşünürsek, işimiz güçleşir.

(*Milliyet*, 4 Temmuz 2005)

ONU ÖYLE YAZMAZLAR

A

Yanlış

Doğru

abacur

abajur

abad

abat

abadetmek

abat etmek

abakus

abaküs

abdes

aptes

abdest

aptes

ab-ıhava

abuhava

abıhava

abuhava

abi

ağabey

abidikgubidik

abidik gubidik

abondone

abandone

abonoz

abanoz

abse

apse

abuksabuk

abuk sabuk

aburcubur

abur cubur

acacına

aç açına

acaib

acayip

acaip

acayip

acanda

ajanda

acans

ajans

acanta

acente

aceb

acep

acımtrak

acımtrak

acısöz

acı söz

Yanlış

acısu
acıyitimi
acüze
aç acına
açalya
açaraçmaz
açık göz
açık kalpli
açık öğretim
açık sözlü
açık yürekli
açikelli
açıkfikirli
açikoturum
açıkoy
açiktanaçığa
ad çekme
adab
adamboyu
Adanakebabı
aded
adele
adelî
âdem baba
adeptasyon
adımadım
adımbaşı

Doğru

acı su
acı yitimi
acuze
aç açına
açelya
açar açmaz
açıkgöz
açıkkalpli
açıköğretim
açıksözlü
açıkyürekli
açık elli
açık fikirli
açık oturum
açık oy
açıktan açığa
adçekme
adap
adam boyu
Adana kebabı
adet
adale
adali
âdembaba
adaptasyon
adım adım
adım başı

Yanlış**Doğru****af edersiniz****affedersiniz****afalafal****afal afal****afaroz****aforoz****afetidevran****afeti devran****afetzade****afetzedede****aftospiyos****aftos piyos****afurtafur****afur tafur****afyon ruhu****afyonruhu****agrandizman****agrandisman****agrandizör****agrandisör****ağaç çileği****ağaççileği****ağaç sansarı****ağaçsansarı****ağaçışleri****ağaç işleri****ağaçsakızı****ağaç sakızı****ağar****ağır****ağariamak****ağırlamak****ağariaşmak****ağırlaşmak****ağarlık****ağırlık****ağaz****ağız****ağbi****ağabey****ağır başlı****ağırbaşlı****ağır canlı****ağırcanlı****ağır kanlı****ağırkanlı****ağır siklet****ağırsiklet****ağıraksak****ağır aksak****ağırsöz****ağır söz****ağız birliği****ağızbirliği**

Yanlış**Doğru**

ağızdalaşı
ağrandizman
ağrandizör
ağzıpek
ağzıpis
ağzısıkı
ahbab
ahbabçavuşlar
ahımşahım
ahirzaman
ahlak dışı
ahpap
ahzukabz
akalliyet
akardiyon
akedemi
akılbalığ
akıl balığ
akıl dışı
akıl dışı
akıllıbidik
akımtrak
akibet
akid
akideşekeri
akilbalığ
akimilatör

ağız dalaşı
agrandisman
agrandisör
ağzı pek
ağzı pis
ağzı sıkı
ahbab
ahbab çavuşlar
ahım şahım
ahir zaman
ahlakdışı
ahbab
ahzükabz
ekalliyet
akardeon
akademi
akil balığ
akil balığ
akıldışı
akıldışı
akıllı bıdık
akımtrak
akıbet
akit
akide şekeri
akil balığ
akümülatör

Yanlış**Doğru****aklı selim****aklıselim****aklıevvel****aklı evvel****aklısıra****aklı sıra****akord****akort****akordiyon****akordeon****akrapol****akropol****akreb****akrep****akreditif****akreditif****aksaksemai****aksak semai****aksesuvar****aksesuar****aktüelite****aktüalite****akümülatör****akümülatör****aküstik****akustik****alabula****ala bula****Alamanya****Almanya****alametifarika****alameti farika****alamünit****alaminüt****album****albüm****albumin****albümin****alçak gönüllü****alçakgönüllü****alegarson****alagarson****aleh****aleyh****alelâde****alelade****alıcıyönetmeni****alıcı yönetmeni****alım gücü****alım gücü****alımsatım****alım satım****alın teri****alınteri**

Yanlış**Doğru****alın yazısı****alinyazısı****alış veriş****alışveriş****ali cengiz****alicengiz****ali cengiz oyunu****alicengiz oyunu****aliminyum****alüminyum****allaha ısmarladık****allahaismarladık****allakbullak****allak bullak****allegori****alegori****allegorik****alegorik****allemkallem****allem kallem****allerji****alerji****allerjik****alerjik****allıgüllü****allı güllü****allıpullu****allı pullu****allıyeşilli****allı yeşilli****alliterasyon****aliterasyon****alobora****alabora****altarnatif****alternatif****amaliyat****ameliyat****ambulans****ambülans****amca oğlu****amcaoğlu****amca zade****amcazade****amfilikatör****amplifikatör****aminoasit****amino asit****amniyos****amnios****amazon****amazon****ana fikir****anafikir**

Yanlış**Doğru****ana kent****anakent****ana konu****anakonu****ana şehir****anaşehir****ana vatan****anavatan****ana yol****anayol****ana yön****anayön****ana yurt****anayurt****anastezi****anestezi****anbar****ambar****anbargo****ambargo****anber****amber****anbilem****amblem****and****ant****andiçmek****ant içmek****andrapoz****andropoz****anfi****amfi****anfiteatr****amfiteatr****anfizem****amfizem****anfora****amfora****anlışanlı****anlı yanlış****anofor****anafor****anoson****anason****anper****amper****antaloji****antoloji****antent****antet****antıraman****antrenman****antrak****antrakt**

Yanlış**Doğru****antraman****antrenman****antrönör****antrenör****aparetif****aperitif****aperatif****aperitif****aperetif****aperitif****apiritif****aperitif****apulapul****apul apul****arajman****aranjman****arasıra****ara sıra****ara yön****arayön****arazöz****arozöz****ard****art****ardarda****art arda****ardıardına****ardı ardına****ardısıra****ardı sıra****arka üstü****arkaüstü****arorot****ararot****asdar****astar****asebi****asabi****asebiye****asabiye****asılzade****asilzade****asid****asit****askari****asgari****astsubay****astsubay****astıragan****astragan****astıranot****astronot****astıroloji****astroloji****astıronomi****astronomi**

Yanlış**Doğru****astiğmat****astigmat****asvalt****asfalt****aşufte****aşüfte****atarina****aterina****ataş****ateş****atelye****atölye****ateşe****ataşe****atifet****atıfet****avakado****avokado****avane****avene****avaraj****averaj****avt****aut****avut****aut****ayakişi****ayak işi****ayçiçek yağı****ayçiçeği yağı****ayçiçek****ayçiçeği****ayıbetmek****ayıp etmek****ayırdetmek****ayırt etmek****ayisberg****aysberg****ayniyat****ayniyat****azab****azap****azadetmek****azat etmek****Azərbaycan****Azerbaycan****Azarbeycan****Azerbaycan****azbuçuk****az buçuk****azbuz****az buz****azemi****azami**

B

Yanlış

Doğru

babaevi

baba evi

babahindi

baba hindi

badem şekeri

bademşekeri

badem yağı

bademyağı

bağ bozumu

bağbuzumu

bağaç

bagaj

bağaj

bagaj

bağarmak

bağırarak

bağarsak

bağırsak

bağışlamak

bağışlamak

bağçe

bahçe

bağdem

badem

bağdemcik

bademcik

bakır rengi

bakırrengi

bakolorya

bakalorya

bal arısı

balansı

bamye

bamya

band

bant

banliyo

banliyö

barsak

bağırsak

başabaş

başa baş

başagırısı

baş ağrısı

başbaş

baş baş

başdöndürü

baş döndürücü

Yanlış**Doğru****başkanvekili**

başkan vekili

baştacı

baş tacı

baştanaşağı

baştan aşağı

baştanayağa

baştan ayağa

baştanbaşa

baştan başa

başüstüne

baş üstüne

batakane

batakhane

bay-pas

baypas

bayrakdar

bayraktar

bazoka

bazuka

behamahal

behemehal

behemahal

behemehal

bekaya

bakaya

belli başlı

bellibaşlı

bendetmek

bent etmek

bendolmak

bent olmak

beraet

beraat

berbadetmek

berbat etmek

bergamut

bergamot

berhüdar ol

berhudar ol

berikisi

beriki

best-seller

bestseller

betbaht

bedbaht

betbin

bedbin

betdua

beddua

beyazımtrak

beyazımtırak

beyendi

beğendi

Yanlış**Doğru****beyenmek****beğenmek****beyfendi****beyefendi****beyzbol****beysbol****bıranda****branda****bıranş****branş****bıronş****bronş****бірош****broş****бірошүр****broşür****biçki-dikiş****biçki dikiş****bijüteri****bijuteri****bilader****birader****bilâder****birader****bilânço****bilanço****bilâdo****bilardo****bilender****blender****bileyci****bileyici****bileyi taşı****bileğitaşı****bilimum****bilumum****bilöf****blöf****bilucin****blucin****bilücin****blucin****binamaz****beynamaz****biografi****biyografi****biokimya****biyokimya****bionik****biyonik****biopsi****biyopsi****biosfer****biyosfer**

Yanlış**Doğru****birara**

bir ara

birarada

bir arada

birbaşına

bir başına

bire

bre

birelden

bir elden

birifink

brifing

biriket

briket

birilör

brülör

biriyantin

briyantın

birşey

bir şey

bisküvit

bisküvi

bitabi

bittabi

bitişgen

bitişken

biyenal

bienal

bizbize

biz bize

bizimkisi

bizimki

boğaça

poğaça

Boğazlayan

Boğazlıyan

boğça

bohça

boğoça

poğaça

blüz

bluz

bombarduman

bombardıman

bornuz

bornoz

borozan

borazan

boşvermek

boş vermek

boşyere

boş yere

boybos

boy bos

Yanlış**Doğru****bozbulanık**

boz bulanık

bozumtrak

bozumtırak

bönbön

bön bön

brilör

brülör

bu gün

bugün

buci

buji

bucurgat

bocurgat

bukadar

bu kadar

buliz

bluz

bulucin

blucin

bulüz

bluz

bunbar

bumbar

burulör

brülör

buyana

bu yana

büftek

biftek

büğü

büyü

bülöf

blöf

büluğ

buluğ

büyük elçi

büyükelçi

C

Yanlış

Doğru

cabbar

cebbar

cadoloz

cadaloz

cahalet

cehalet

canalıcı

can alıcı

canbaz

cambaz

candarma

jandarma

canevi

can evi

cant

jant

Capon

Japon

capone

japone

Caponya

Japonya

carse

jarse

cartiyer

jartiyer

cartiyer

jartiyer

ceb

cep

celatin

jelatin

celâtin

jelatin

celb

celp

celbetmek

celp etmek

cemekân

cemakân

cemmetmek

cem etmek

cenaratör

jeneratör

cepane

cephane

cepe

cephe

Yanlış**Doğru****cepge**

cepken

cerehat

cerahat

ceryan

cereyan

cest

jest

ceton

jeton

cezbetmek

cezp etmek

cigara

sigara

cılbır

çılbr

cınbız

cimbız

cıngar

çıngar

cızgı

çizgi

cigara

sigara

cihad

cihat

cikle

jikle

ciklet

çiklet

cild

cilt

cilet

jilet

cimlastik

jimnastik

cingar

çıngar

cingen

çingene

civa

civa

civata

civata

ciyer

ciğer

coker

joker

cön

jön

cuda

cüda

cudo

judo

Yanlış

culus

cunba

cupon

cüpon

curnal

curuf

cübbe

cünbüş

cüri

cüzzam

Doğru

cülus

cumba

jüpon

jüpon

jurnal

cüruf

cüppe

cümbüş

jüri

cüzam

Ç

Yanlış

Doğru

çağarmak

çağırmak

çağartkan

çağırtkan

çağartmak

çağırtmak

çağlıyan

çağlayan

çağonoz

çağanoz

çakoloz

çakaloz

çalıçırpı

çalı çırpı

çamaşırısuu

çamaşır suyu

çapıt

çaput

çeçaron

çaçaron

çeğrek

çeyrek

çeket

ceket

çekicek

çekecek

çenber

çember

Çerkes

Çerkez

çıbanbaşı

çıban başı

çıkaryol

çıkayol

çıkışyolu

çıkış yolu

çilk

cılık

çizgi

çizgi

çiban

çıban

çif

çift

çifci

çiftçi

çifleşmek

çiftleşmek

Yanlış**Doğru****çiflik****çiftlik****çiğ köfte****çiğköfte****çikulata****çikolata****çikulota****çikolata****çinekop****çinakop****çitlenbik****çitlembik****çıyan****çıyan****çıydem****çiğdem****çiyleşmek****çiğleşmek****çıynemek****çiğnemek****çokkez****çok kez****çukulata****çikolata****çupra****çipura**

D

Yanlış

Doğru

dağanık

dağınık

dağatmak

dağıtmak

dakka

dakika

dalevere

dalavere

damad

damat

dampig

damping

dane

tane

danpig

damping

danping

damping

darak

tarak

daramak

taramak

darb

darp

darbetmek

darp etmek

darçın

tarçın

dartmak

tartmak

darulaceze

darülaceze

darulfünün

darülfünun

daş

taş

dayima

daima

dayire

daire

decenere

dejenere

defransiyel

diferansiyel

defroz

defrost

değiştokuş

değiş tokuş

Yanlış**Doğru****dekarasyon****dekorasyon****dekaratör****dekoratör****dellak****tellak****dellal****tellal****dellaliye****tellaliye****demekki****demek ki****demogog****demagog****demogoji****demagoji****denklanşör****deklanşör****depdebe****debdebe****depelemek****tepelemek****deprasyon****depresyon****dercetmek****derç etmek****deretepe****dere tepe****derlitoplu****derli toplu****dermeçatma****derme çatma****dermotolog****dermatolog****dermotoloji****dermatoloji****desdere****testere****destere****testere****detarjan****deterjan****develüasyon****devalüasyon****devir almak****devralmak****devir etmek****devretmek****devirdaim****devridaim****devriş****derviş****deyer****değer**

Yanlış**Doğru**

deyil	değil
deyinmek	değınmek
deymek	değmek
deyneke	değnek
deyus	deyyus
dırahmi	drahmi
dırahoma	drahoma
dıraje	draje
dıram	dram
diapozan	diyapazon
diapozon	diyapazon
diyapozan	diyapazon
diapozon	diyapazon
dib	dip
diger	diğır
dinari	dineri
dinayet	diyanet
dinazor	dinozor
direk	direkt
direnaj	drenaj
distiribütör	distribütör
distürübütör	distribütör
dişhekimı	diş hekimı
diyapozon	diyapazon
diyofon	diyafon
diyolog	diyalog
diziyem	dizyem

Yanlış**Doğru**

doğmatik
doğrudürüs
doğrudürüst
doğumgünü
dokanmak
doktirin
dolab
domatez
domina
döğen
döğmek
döğünmek
döğüş
döküman
dökümanter
döpyes
duhül
duhüliye
duva
duyun
düblaj
düble
dübleks
düğürcü
dühul
dühuliye
düka

dogmatik
doğru dürüst
doğru dürüst
doğum günü
dokunmak
doktrin
dolap
domates
domino
döven
dövmek
dövünmek
dövüş
döküman
dökümanter
döpiyes
duhul
duhuliye
dua
düyun
dublaj
duble
dubleks
dünür
duhul
duhuliye
duka

Yanlış**Doğru****dümur****dumur****dünbelek****dümbelek****dünyaevi****dünya evi****düple****duble****düpleks****dubleks****düsse****düse****düyme****düğme****düyüm****düğüm****düziyem****dizyem****düzüne****düzine**

E

Yanlış

Doğru

ebcet

ebced

ecderha

ejderha

edeb

edep

edib

edip

eger

eğer

egsoz

egzoz

egzantirik

eksantrik

egzos

egzoz

egzost

egzoz

eğemen

egemen

eğemenlik

egemenlik

ejdat

ecdat

ejnebi

ecnebi

ekispires

ekspres

ekistira

ekstra

ekistire

ekstra

ekistre

ekstra

eksersiz

egzersiz

eksistansiyalizm

egzistansiyalizm

eksoz

egzoz

ekspires

ekspres

ekşimtrak

ekşimtırak

ekvatör

ekvator

ekzama

egzama

Yanlış**Doğru****ekzantirik****eksantrik****ekzotik****egzotik****ekzoz****egzoz****eldenele****elden ele****elegeçirmek****ele geçirmek****elektirik****elektrik****elele****el ele****elyazısı****el yazısı****elyazması****el yazması****emi?****e mi?****empirme****emprime****enceksiyon****enjeksiyon****encektör****enjektör****endirek****endirekt****endüstriel****endüstriyel****enistütü****enstitü****ensruman****enstrüman****entarasan****enteresan****entarnasyonal****enternasyonal****enternasyonel****enternasyonal****erezyon****erozyon****eskim****eskrim****espiri****espri****estağfurla****estağfurullah****estağfurlah****estağfurullah****esvab****esvap****eşgal****eşkâl**

Yanlış**Doğru****eşortman****eşofman****etejer****etajer****etnoğrafya****etnografya****Etopya****Etiyopya****Etyopya****Etiyopya****euro****Euro****evdeneve****evden eve****evel****evvel****evelâ****evvela****eveliyat****evveliyat****evladüayal****evladüyal****eye****eğ****eyelemek****eğelemek****eyilim****eğilim****eyilmek****eğilmek****eylence****eğlence****eylenmek****eğlenmek****eylenti****eğlenti****eyleşmek****eğleşmek****Ezrail****Azrail****ezzane****eczane**

F

Yanlış

faide
faikiyet
faış
faışe
faliyet
fantazi
faprika
faranjit
farketmek
farmoson
farmoson
fasafiso
fasükül
fasülye
faül
favul
fayide
fayik
fayışe
feceat
federal
fedarasyon
felcolmak
fenemenoloji

Doğru

fayda
faikiyet
fahiş
fahişe
faaliyet
fantezi
fabrika
farenjit
fark etmek
farmason
farmason
fasa fiso
fasikül
fasulye
faul
faul
fayda
faik
fahişe
fecaat
federal
federasyon
felç olmak
fenomenoloji

Yanlış**Doğru****ferağat****feragat****ferd****fert****fermentasyon****fermantasyon****fesetmek****feshetmek****fesliğen****fesleğen****fesüphanallah****fesuphanallah****Fetiye****Fethiye****fıkara****fukara****fırkateyn****firkateyn****fısdık****fıstık****fıskiye****fıskıye****fiat****fiyat****fikdan****fıkdan****fikistür****fikstür****filâma****flama****filâma****flama****filânel****flanel****filaster****plaster****filaş****flaş****filâş****flaş****filâşör****flaşör****filim****film****filorasan****floresan****filorin****florin****filoş****floş****filört****flört****fing****fink**

Yanlış	Doğru
firekans	frekans
firen	fren
firengi	frengi
firesk	fresk
fireze	freze
firigofirık	frigorifik
firikik	frikik
firiksiyon	friksiyon
firirjit	frijit
firitöz	fritöz
fitir	vitir
fitnefücür	fitne fücür
fiyong	fiyonk
flaster	plaster
flibit	filibit
florya	flurya
flöresan	floresan
fokustrot	foksrot
folklör	folklor
fondoten	fondöten
foseptik	fosseptik
foter	fötr
fotura	fatura
foveri	favori
fropan	frapan
fuloresan	floresan
fulü	flu

Yanlış**Doğru****futurist****fütürist****fügür****figür****fügüratif****figüratif****füloresan****floresan****fünye****funya****füturist****fütürist**

G

Yanlış

Doğru

gaib

gaip

galayan

galeyan

galsama

galsame

gangiren

kangren

gangister

gangster

garb

garp

gardaş

kardeş

gardeş

kardeş

gardolap

gardırop

gardrop

gardırop

garib

garip

gasyan

gaseyan

gavat

kavat

gayta

gaite

gazab

gazap

gazbezi

gaz bezi

gazte

gazete

geceyarısı

gece yarısı

geçgin

geçkin

geçmişola

geçmiş ola

genaral

general

geyirmek

geğirmek

gıladıyator

gladyatör

gılayöl

glayöl

Yanlış**Doğru****gıliserin****gliserin****gılokom****glokom****gırado****grado****gırafik****grafik****gırafit****grafit****gırafoloji****grafoloji****gıramaj****gramaj****gırandi****grandi****gıranit****granit****gıranülin****granülin****gıravat****kravat****gıravür****gravür****gıravyer****gravyer****gırayder****greyder****gırekoromen****grekoromen****gıres****gres****gıreyfut****greyfrut****gırizu****grizu****gıromofon****gramofon****gıyab****gıyap****gladiyatör****ladyatör****glayör****glayöl****godoş****kodoş****gong****gonk****göğermek****gövermek****göveç****güveç****göya****güya**

Yanlış**Doğru****grafon**

krepon

gramafon

gramofon

grayder

greyder

greypfrut

greyfrut

gromofon

gramofon

gubbe

kubbe

güleş

güreş

Gümüşane

Gümüşhane

Gürcüstan

Gürcistan

güvermek

gövermek

H

Yanlış

Doğru

habire

ha bre

Hacivat

Hacivat

Hadim

Hadım

hakikatten

hakikaten

hakkat

hakikat

hakkaten

hakikaten

halocen

halojen

hambal

hamal

hamd

hamt

hamdetmek

hamt etmek

hamdolsun

hamt olsun

hamfendi

hanımefendi

hammal

hamal

Hanbeli

Hambeli

hapisane

hapisane

hapsane

hapisane

harab

harap

harb

harp

harfiyat

hafriyat

harikülade

harikulade

harmonika

armonika

haraşe

haraşo

hasba

haspa

hasbihal

hasbıhal

Yanlış**Doğru****hased****haset****hasseten****hassaten****haşaş****haşhaş****hatib****hatip****havlucan****havlıcan****hazırol****hazır ol****heç****hiç****hegamonya****hegemonya****helbet****elbet****helozon****helezon****hendikap****handikap****heral****herhalde****heran****her an****herdaim****her daim****herdem****her dem****hergün****her gün****herhangibiri****herhangi biri****her hangibiri****herhangi biri****herkeş****herkes****herkez****herkes****herneyse****her neyse****herşey****her şey****hesab****hesap****hezayan****hezeyan****hıdırellez****hidrellez****hınbıl****hımbıl****hızma****hırızma**

Yanlış**Doğru****hicab**

hicap

hicabetmek

hicap etmek

hiçbirşey

hiçbir şey

hiç birşey

hiçbir şey

hidiv

hıdiv

hindibağ

hindiba

hipi

hippi

hiyanet

hıyanet

husisi

hususı

hususiyet

hususiyet

hücra

ücra

Hüda

Huda

hüdayinabit

hudayinanit

hülul

hulul

hürra

hurra

hüsniniyet

hüsnüniyet

hüzme

huzme

I

Yanlış

Doğru

ıkinasıkına

ıkına sıkına

ıklımtıklım

ıklım tıklım

İnternet

internet

ırıp

ığrıp

İrlanda

İrlanda

ırzıkırık

ırzı kırık

ısgara

ızgara

ıskara

ızgara

ıskarpelâ

iskarpela

İslahiye

İslâhiye

ıspat

ispat

ıstaka

isteka

ıstavrit

istavrit

ıstavroz

istavroz

ızdırab

ıstırap

ızdırap

ıstırap

i

Yanlış

Doğru

icab

icap

icad

icat

içtinab

içtinap

içün

için

idda

iddia

iddaa

iddia

idiş

iğdiş

iftahar

iftihar

iğri

eğri

ihpar

ihbar

ikâme

ikame

ikametgah

ikametgâh

ikâmetgah

ikametgâh

ikâmetgâh

ikametgâh

ikbâl

ikbal

ikidebir

ikide bir

ikidebirde

ikide birde

ikis

iks

ikmâl

ikmal

ilâ

ila

ilâç

ilaç

ilâh

ilah

ilâm

ilam

ilâmaşallah

ilamaşallah

Yanlış**Doğru****ilân**

ilan

ilâve

ilave

ilkâh

ilkah

illâ

illa

illâ ki

illaki

illâllah

illallah

illegâl

illegal

ilmihâl

ilmihal

ilmuhaber

ilmühaber

imâl

imal

imalât

imalat

imâret

imaret

imlâ

imla

imtahan

imtihan

imtizâç

imtizaç

infiâl

infial

inhilâl

inhilal

inkılâp

inkılap

inkibaz

inkıbaz

inkilâp

inkılap

inkiraz

inkıraz

inkita

inkıta

insiyatif

inisiyatif

insülin

ensülin

intahar

intihar

İnternet

internet

intihâl

intihal

Yanlış**Doğru****intikâl****intikal****iptilâ****iptila****iptizâl****iptizal****îrak****Irak****irtihâl****irtihal****isbad****ispat****ishâl****ishal****iskâmbil****iskambil****iskanbil****iskambil****iskarpelâ****iskarpela****iskat****iskat****iskonto****iskonto****islâh****islah****islâhat****islahat****İsparta****Isparta****ispazmoz****ispazmoz****israr****ısrar****istakoz****istakoz****İstambul****İstanbul****istampa****ıstampa****istiab****istiap****istidlâl****istidlal****istihlâk****istihlak****istikâmet****istikamet****istikbâl****istikbal****istilâ****istila****istimâl****istimal**

Yanlış**Doğru****istimlâk**

istimlak

istipdat

istibdat

işgâl

işgal

işkenbe

işkembe

işverenvekili

işveren vekili

itfâ

itfa

itlâf

itlaf

itriyat

itriyat

ittilâ

ittıla

iyade

iade

izalasyon

izolasyon

izbandut

izbandut

izzetiikbal

izzetüikbal

izzetiikram

izzetüikram

J

jarjür

jiklet

jimlâstik

jinokolog

jinokoloji

jip

jöton

jubile

jupon

jül

jarjör

çiklet

jimnastik

jinekolog

jinekoloji

cip

jeton

jübile

jüpon

jul

K

Yanlış

Doğru

kaamus

kamus

kaat

kâğıt

kaatil

katil

kab

kap

kabardin

gabardin

kabasaba

kaba saba

kabere

kabare

kadasturo

kadastro

kadostro

kadastro

kafakoçanı

kafa koçanı

kâfiru

kâfuru

kahbe

kahpe

kahfe

kahve

kâhkül

kâkül

kahvealtı

kahvaltı

kakafoni

kakofoni

kakoo

kakao

kâkule

kakule

kâkûle

kakule

kalaşinkof

kalaşnikof

kaleidoskop

kaleydoskop

kalemşör

kalemşor

kaleşinkof

kalaşnikof

kaleşnikof

kalaşnikof

Yanlış**Doğru****kallâvi****kallavi****kaloş****galoş****kalöri****kalori****kalörifer****kalorifer****kamorot****kamarot****kampüs****kampus****kamu oyu****kamuoyu****kamüflaj****kamuflaj****kamüfle****kamufle****kanape****kanepa****kanpanya****kampanya****kantoron****kantaron****kapıska****kapuska****kapora****kaparo****kaporo****kaparo****kapşon****kapüşon****kapuşon****kapüşon****kapzımal****kabzımal****karanbol****karambol****kârata****kerata****karbiratör****karbüratör****kardaş****kardeş****kardolap****gardırop****karekter****karakter****kareografi****koreografi****kârgir****kâgir****karisör****karoser**

Yanlış**Doğru****karnıbahar****karnabahar****kasden****kasten****kasdî****kasti****kasevet****kasavet****kastenyet****kastanyet****kaşer****kaşar****kaşerlenmek****kaşarlanmak****katagori****kategori****katirilyon****katrilyon****katküt****katgüt****katogori****kategori****katolog****katalog****kavelye****kavalye****kavonoz****kavanoz****kaysı****kayısı****kayzer****kayser****keğat****kâğıt****keleşinkof****kalaşnikof****kerat****kerrat****kereta****kerata****kesinkes****kesenkes****kılapa****klapa****kılaptoman****kleptoman****kılaptomani****kleptomani****kılârinet****klarnet****kılâsik****klasik****kılâsman****klasman**

Yanlış**Doğru****kılâvsen****klavsen****kılâvye****klavye****kılınç****kılıç****kılik****klik****kılinik****klinik****kılip****klip****kılips****klips****kılışe****klişe****kılor****klor****kıloroforum****kloroform****kılozet****kolozet****kıral****kral****kıraliçe****kraliçe****kıraliyet****kraliyet****kıramozom****kromozom****kıramp****kramp****kırank****krank****kıranoloji****kronoloji****kırater****krater****kırvat****kravat****kıredi****kredi****kırem****krem****kırep****krep****kırepdöşen****krepdöşin****kırepon****krepon****kıreş****kreş****kıriket****kriket**

Yanlış**Doğru****kırık**

Yanlış**Doğru****kiriko****kriko****kirpit****kibrit****kitlemek****kilitlemek****klâkson****klakson****klâsik****klasik****klâsör****klasör****klavuz****kılavuz****klübe****kulübe****klüp****kulüp****koğboy****kovboy****koğmak****kovmak****koğuk****kovuk****kokana****kokona****kokareç****kokoreç****kolanya****kolonya****kolestirol****kolesterol****kollej****kolej****kolleksiyon****koleksiyon****kollektif****kolektif****kollektör****kolektör****komadin****komodin****komak****koymak****komfor****konfor****komidin****komodin****kominikasyon****komünikasyon****kominis****komünist****kominist****komünist**

Yanlış**Doğru****kominizm**

komünizm

komitatör

komütatör

komonist

komünist

komonizm

komünizm

kompartman

kompartıman

kompas

kumpas

kompile

komple

kompiliman

komplıman

komputer

kompütür

komser

komiser

komvoy

konvoy

konçimento

konşimento

konişmento

konşimento

konpartıman

kompartıman

konpetan

kompetan

konpile

komple

konpiliman

komplıman

konpires

kompres

konpiresör

kompresör

konposto

komposto

konsantıre

konsantre

konserto

konçerto

konsumasyon

konsomasyon

konsumatris

konsomatris

kontraplak

kontrplak

kontur

kontör

konturat

kontrat

Yanlış**Doğru**

konturat
konturatak
konturbas
konturfile
konturol
konturplak
kontür
konvensiyon
koperatif
kopye
koregraf
kordelâ
kosünüs
kozmetik
kozmoz
körbarsak
Köy Enstitüsü
kranpon
kreter
kurpiye
kurupiye
kuruvaze
kuruvazör
kurvaze
küpür
küsbe
küsür

kontrat
kontratak
kontrbas
kontrfile
kontrol
kontrplak
kontör
konvansiyon
kooperatif
kopya
koreograf
kurdele
kosinüs
kozmetik
kozmos
körbağırsak
köy enstitüsü
krampon
krater
krupiye
krupiye
kruvaze
kruvazör
kruvaze
kupür
küspe
küsür

Yanlış**Doğru****küsürat**

küsarat

Küveyt

Kuveyt

küvöz

kuvöz

L

labaratuvar

lâbirent

laboratuvar

lâcivert

lâçka

lâdes

lâf

lâfıgüzaf

lâğım

lâhid

lâhmacun

lâkab

lâkayıt

lâkin

lâklâk

lâklâkiyat

lâl

lâle

lâmba

lâpina

laser

lâstik

lâtarna

lâterna

laboratuvar

labirent

laboratuvar

lacivert

laçka

lades

laf

lafıgüzaf

lağım

lahit

lahmacun

lakap

lakayıt

lakin

lamlak

lamlakiyat

lal

lale

lamba

lapina

lazer

lastik

laterna

laterna

Yanlış**Doğru****lâtife**

latife

Lâtin

Latin

lâubali

laubali

lâübâli

laubali

lâv

lav

lâvanta

lavanta

lavanten

levanten

lâyık

layık

layık

laik

lâyık

layık

lâyikiyle

layıkıyla

lefha

levha

leflektör

reflektör

lejyon

lejyon

lejyöner

lejyoner

leplebi

leblebi

levanta

lavanta

leyen

leğen

leylâk

leylak

leylâkî

leylaki

liberâl

liberal

ligorin

legorn

likid

likit

litaratür

literatür

liyme liyme

lime lime

lohusa

loğusa

lokasit

lökosit

Yanlış**Doğru****lokozit****lökosit****lord****lort****logar****rögar****lögar****rögar****lumbar****lombar****lutfen****lütfen****lutuf****lütuf****lüküs****lüks****lûx****lüks**

M

Yanlış

Doğru

maamafi

mamafih

maaşallah

maşallah

mabeyn

mabeyin

mâdâ

maada

Madakasgar

Madagaskar

mafetmek

mahvetmek

mafolmak

mahvolmak

magrip

mağrip

mağdem

madem

mağma

magma

mağnezyum

magnezyum

mahallebi

muhallebi

mahçup

mahcup

mahçur

mahcur

mahçuz

mahcuz

mahlük

mahluk

mahsen

mahzen

mahsun

mahzun

mahsül

mahsul

mahtut

mahdut

majiskül

majüskül

makanzma

mekanizma

makina

makine

makkap

matkap

Yanlış**Doğru****makosen****mokasen****maktül****maktul****malesef****maalesef****mâlesef****maalesef****malül****malul****malülen****malulen****malümat****malumat****mamül****mamul****mandapsi****mandepsi****manifotura****manifatura****mapus****mahpus****mapusane****mahpushane****maraşal****mareşal****maroton****maraton****masturbasyon****mastürbasyon****mâsus****mahsus****mataryel****materyal****materyel****materyal****mateesüf****maatteessüf****matesüf****maatteessüf****matmezel****matmazel****matodor****matador****maydonoz****maydanoz****mazallah****maazallah****mazallah****maazallah****mechul****meçhul****megofon****megafon**

Yanlış**Doğru****megoloman****megaloman****mehenk****mihenk****melemen****menemen****melhem****merhem****melmeket****memleket****melul****melül****memişane****memişhane****menapoz****menopoz****menecer****menajer****menejer****menajer****menencit****menenjit****menkibe****menkıbe****menü****mönü****mesçit****mescit****meshep****mezhep****metod****metot****metoor****meteor****metooroloji****meteoroloji****metozori****metazori****mevlût****mevlit****mevlüt****mevlit****mıhtar****muhtar****mıflon****müflon****miğde****mide****miknatis****mıknatis****milâj****mulaj****mimber****minber**

Yanlış**Doğru****minekop****minakop****miniskül****minüskül****minisküs****menisküs****minübüs****minibüs****minüsküs****menisküs****mitralyoz****mitralyöz****miyad****miat****miyat****miat****mizampaj****mizanpaj****mobilye****mobilya****morotoryum****moratoryum****motorsiklet****motosiklet****motör****motor****mozayik****mozaik****muafak****muvaffak****muafakat****muvafakat****muaffak****muvaffak****mubalâğa****mübalağa****mubarek****mübarek****mubaşir****mübaşir****mubaya****mubayaa****muflon****müflon****muhafiyet****muafiyet****muhattap****muhatap****muhayeleye****muhayyile****mumbar****bumbar****murakebe****murakabe**

Yanlış**Doğru****musade****müsade****mustafi****müstafi****mutavazi****mütevazı****mutbak****mutfak****mutevazi****mütevazı****mutlakiyet****mutlakıyet****muvafak****muvaffak****muzdarip****mustarip****mübah****mubah****mübaya****mubayaa****mücehez****mücehhez****müdafa****müdafaa****müdahele****müdahale****müdiriyet****müdüriyet****müesese****müessese****müesif****müessif****müesir****müessir****müeyide****müeyyide****müezin****müezzin****münaza****münazaa****münbit****mümbit****münübüs****minibüs****münüskül****minüskül****mürafa****murafaa****mürayi****mürai****mürvet****mürüvvet****müsade****müsaade**

Yanlış**Doğru****müsayit****müsait****müsbet****müspet****müstehçen****müstehcen****müstehzar****müstahzar****müsvette****müsvedde****mütaaddit****müteaddit****mütaahit****müteahhit****mütaakip****müteakip****mütahassız****mütehassız****mütait****müteahhit****mütakip****müteakip****mütasyon****mutasyon****mütevazi****mütevazı****müvazi****muvazi****müvezi****müvezzi**

N

Yanlış

Doğru

nağmert

namert

nağra

nara

naib

naip

nakten

nakden

nâlin

nalın

namkör

nankör

nark

narh

narsizm

narsisizm

nasyonel

nasyonal

naturalist

natüralist

naturel

natürel

nazaret

nezaret

nebulöz

nebülöz

nenni

ninni

neptun

Neptün

neptunyum

neptünyum

netekim

nitekim

neuzubillah

neuzübillah

nevrosteni

nevrasteni

nışan

nişan

niçün

niçin

nidrat

nitrat

niğmet

nimet

nikpin

nikbin

Yanlış**Doğru****nimbüs**

nimbus

nisab

nisap

nisbet

nispet

nisbî

nispî

nişabürek

nişaburek

nişadır

nışadır

nohud

nohut

nötür

nötr

numayış

nümayış

Nuseybin

Nusaybin

nusha

nüsha

nülüfer

nilüfer

nümune

numune

nüzül

nüzul

Yanlış**Doğru****obartmak****abartmak****obcektif****objektif****obir****öbür****oce****oje****odimetre****odyometre****ogün****o gün****oğalamak****ovalamak****oğmak****ovmak****ohalde****o halde****okadar****o kadar****okalüptüs****okaliptüs****okkabaz****hokkabaz****oksicen****oksijen****okuspokus****okus pokus****olaki****ola ki****olanbiten****olan biten****olupbiten****olup biten****oparatör****operatör****oparetör****operatör****operetör****operatör****operlör****hoparlör****orcinal****orijinal****ordünyüs****ordinaryüs****orjinal****orijinal**

Yanlış**Doğru****orotorya****oratoryo****orotoryo****oratoryo****ortaboy****orta boy****Ortadoks****Ortodoks****oruspu****orospu****oryental****oryantal****otamasyon****otomasyon****otamat****otomat****otamatik****otomatik****otlakiye****otlakiye****ozmoz****ozmos****ozolit****ozalit**

Ö

Yanlış

Doğru

öge

öğе

öğleci

öğlenci

öğmek

övmek

öğüd

öğüt

öğünç

övünç

öğüngen

övüngen

öğünmek

övünmek

önayak olmak

ön ayak olmak

ötedenberi

öteden beri

ötlek

ödlek

övey

üvey

övütmek

öğütmek

öylenci

öğlenci

öztürkçe

öz Türkçe

P

Yanlış

Doğru

pağan

pagan

pağanizm

paganizm

palyoço

palyaço

panaroma

panorama

pancur

panjur

pandufła

pantufła

panoroma

panorama

pantolon

pantolon

papas

papaz

papuç

pabuç

papürüs

papirüs

parakende

perakende

paratöner

paratoner

pardesü

pardösü

pardosü

pardösü

pardüse

pardösü

parekete

parakete

paretöner

paratoner

parlementer

parlamentar

parlamento

parlamento

parodoks

paradoks

paronaya

paranoya

parotöner

paratoner

parşümen

parşömen

Yanlış**Doğru****pasport****pasaport****pastorize****pastörize****paşaport****pasaport****pataloji****patoloji****patenaj****patinaj****patetes****patates****patetis****patates****payton****fayton****pedogoji****pedagoji****pehriz****perhiz****pelur****pelür****peluş****pelüş****pencidü****pencüdü****pencise****pencüse****penciyek****pencüyek****pengüen****penguen****perakente****perakende****pergamut****bergamot****pest****pes****peşgir****peşkir****peştamal****peştamal****pezevek****pezevenk****pırafı****prafa****pıranga****pranga****pıratik****pratik****piano****piyano****picama****pijama**

Yanlış**Doğru****pilâj**

plaj

pilâk

plak

pilâka

plaka

pilâket

plaket

pilân

plan

pilânet

planet

pilânkton

plankton

pilânör

planör

pilânya

planya

pilâse

plase

pilâsman

plasman

pilâster

plaster

pilâstik

plastik

pilâtin

platin

pilâto

plato

pilâtonik

platonik

pilâzma

plazma

pilebisit

plebisit

pilise

plise

pirefabrik

prefabrike

pirensip

prensip

pireparat

preparat

pirestiş

prestij

piriket

briket

piripâk

pirüpak

plân

plan

plânet

planet

Yanlış**Doğru****plenör**

planör

pletonik

platonik

poğoça

poğaça

popilist

popülist

popilizm

popülizm

populasyon

popülasyon

porgram

program

porsolen

porselen

portmento

portmanto

postaki

pöstaki

posteki

pösteki

potbori

potpuri

potensiyel

potansiyel

potpori

potpuri

pötükare

pötikare

Pötürge

Pütürge

prasa

pırasa

pravantoryum

prevantoryum

praventoryum

prevantoryum

prazervatif

prezervatif

prefabrik

prefabrike

profesyonel

profesyonel

preperat

preparat

prespektüs

prospektüs

prestij

prestij

preventoryum

prevantoryum

previzyon

provizyon

Yanlış**Doğru**

printer
proce
proceksiyon
procektör
profösör
profösyönel
proğram
proleterya
promasyon
propoganda
propağanda
propoğanda
proplem
pröfösör
poğocha
puğacha
pulvarizatör
purodiksiyon
purodüksiyon
purova
purovizyon
puruva
pusla
pülüralist
pülütokrasi
püro

printer
proje
projeksiyon
projektör
profesör
profesyonel
program
proletarya
promosyon
propaganda
propaganda
propaganda
problem
profesör
poğacha
poğacha
pülverizatör
prodüksiyon
prodüksiyon
prova
provizyon
pruva
pusula
plüralist
plutokrasi
puro

R

Yanlış

rabdiye
rabtiye
radyosyon
radyotör
rahavet
raiç
rakabet
râkip
randuman
rapdiye
rasatane
raslamak
rebab
recisör
reçber
reçper
rençber
reforum
refüc
regil
regilâtör
rekat
rekâbet
reklâm

Doğru

raptiye
raptiye
radyasyon
radyatör
rehavet
rayiç
rekabet
rakip
randıman
raptiye
rasathane
rastlamak
rebap
rejisör
rençper
rençper
rençper
reform
refüj
regl
regülatör
rekât
rekabet
reklam

Yanlış**Doğru****relâtif****rölatif****remork****römork****remorkör****römorkör****restorant****restoran****resturant****restoran****revanş****rövanş****revelüasyon****revalüasyon****revür****revir****revüzyon****revizyon****rezaki****rezakı****rezarvasyon****rezervasyon****riyayet****riayet****romork****römork****rontgen****röntgen****roportaj****röportaj****ropörtaj****röportaj****rötüş****rötuş****rövü****revü****ruya****rüya****ruzgâr****rüzgâr****rübaî****rubai****rûmuz****rumuz****rüşdiye****rüştiye****rûtpe****rûtbe****rütubet****rutubet**

S

Yanlış

Doğru

sabayidü

sebayüdü

sada

seda

sadiç

sağdıç

sağlep

salep

sağnak

sağanak

sağol

sağ ol

sağolsun

sağ olsun

sağsalim

sağ salim

sahlep

salep

saife

sayfa

sakkaroz

sakaroz

saklanbaç

saklambaç

saksafon

saksofon

samırsak

sarmısak

sandaviç

sandviç

sandeviç

sandviç

sandöviç

sandviç

sandelet

sandalet

sandelye

sandalye

sanıra

santra

sanırafor

santrfor

sanıral

santral

santrafor

santrfor

santranç

satranç

Yanlış**Doğru****sarıburma****sarığıburma****sarımsak****sarmısak****sebayidü****sebayüdü****sebeb****sebepe****secaat****şecaat****secere****şecere****sedaret****sadaret****Seferhisar****Seferihisar****seferibirlik****seferberlik****sehba****sehpa****sekman****segman****sekretarya****sekretarya****selâhiyet****salahiyet****selâmaleykim****selamünaleyküm****selâmüaleykim****selamünaleyküm****selefon****selofan****sellektör****selektör****sellofan****selofan****selloteyp****seloteyp****sellüloz****selüloz****selofon****selofan****selvi****servi****senbol****sembol****seneryo****senaryo****seneto****senato****senetör****senatör****senli benli****senlibenli**

Yanlış**Doğru****serahaten**

sarahaten

seranat

serenat

sereserpe

sere serpe

sergüzeş

sergüzeşt

serhoş

sarhoş

sermes

sermest

sevkitabi

sevkitabii

sevkiyat

sevkiyat

seyehat

seyahat

seymen

seğmen

sezeryan

sezaryen

sıgara

sigara

sıhiye

sıhhiye

sıpagetti

spagetti

sıpazm

spazm

sıprey

sprey

sırtaki

sirtaki

sıtabilize

stabilize

sıtablize

stabilize

sıtandard

standart

sıtor

stor

sıtres

stres

Sivas

Sivas

sıklet

sıklet

silâhşör

silahşor

silüet

siluet

simpozyum

sempozyum

Yanlış**Doğru****sinağrit**

sinarit

sinegog

sinagog

sinemaki

sinameki

sipekülâsyon

spekülasyon

sipesifik

spesifik

sipesiyal

spesiyal

sipesyal

spesiyal

spiker

spiker

spiral

spiral

siprey

sprey

sitres

stres

sitriptiz

striptiz

siyanet

sıyanet

siyil

siğil

skala

ıskala

skala

ıskala

Skoç

İskoç

Slav

İslav

sohpet

sohbet

solcan

solucan

sovuk

soğuk

söğmek

sövmek

sövüşlemek

söğüşlemek

stroptomisin

streptomisin

subap

supap

subjektif

sübjektif

subvansiyon

sübvansiyon

Yanlış**Doğru****suhunet****sühunet****suje****süje****sulfat****sülfat****Sumer****Sümer****sunî****sunî****super****süper****suspansiyon****süspansiyon****suvare****suare****suvari****süvari****sübap****supap****süeter****süveter****süflör****suflör****sülfirik****sülfürik****sülp****sulp****sümen****sumen****sümsürmek****sümkürmek****sünbül****sümbül****sünüs****sinüs****sünüzit****sinüzit****süpekülâsyon****spekülasyon****süphanallah****suphanallah****süpriz****sürpriz****süprülmek****süpürülmek****sütüdyo****stüdyo****sütyen****sutyen****süvit****süt**

Ş

Yanlış

Doğru

şaamet

şeamet

şaffaf

şeffaf

şahmeran

şahmaran

şahpaz

şahbaz

şairâne

şairane

şâirâne

şairane

şakül

şakul

Şam fıstık

şamfıstığı

Şamfıstık

şamfıstığı

şancan

şanjan

şanolsun

şan olsun

şanzuman

şanzıman

şaranpol

şarampol

şemşir

şimşir

şemşiye

şemsiye

şenpanze

şempanze

şepboy

şebboy

şeraat

şeriat

şevkat

şefkat

şevtali

şeftali

şiar

şiar

şifonyer

şifoniyer

şikaat

şikâyet

şikâet

şikâyet

Yanlış**Doğru****şiripençe****şirpençe****şohben****şofben****şovalye****şövalye****şöför****şoför****şöven****şoven****şumul****şümul****şüfonyer****şifoniyer****şüpe****şüphe**

T

Yanlış

Doğru

taahüt

taahhüt

tabakane

tabakhane

tabıldot

tabldot

tâbi

tabi

tabildot

tabldot

tabiyat

tabiat

tafsiye

tavsiye

tahacüm

tahaccüm

tahan

tahin

tahattür

tahattur

tahtıravalli

tahterevalli

tahüt

taahhüt

takavüt

tekaüt

takdik

taktik

takikat

tahkikat

takonya

takunya

taktim

takdim

tanbur

tambur

tanbura

tambura

tanpon

tampon

taput

tabut

tarümar

tarumar

tasaruf

tasarruf

tasavuf

tasavvuf

Yanlış**Doğru****tasavur****tasavvur****tasfir****tasvir****tasviye****tasfiye****taşaron****taşeron****tavasut****tavassut****tavun****taun****tayare****tayyare****tayör****tayyör****teaffün****taaffün****teallük****taallük****teammüden****taammüden****teammüt****taammüt****tebabet****tababet****tebdilhava****tebdilihava****tebliğat****tebligat****techiz****teçhiz****tehakküm****tahakküm****tehammül****tahammül****tehamül****tahammül****tekaddüm****takaddüm****tekayüt****tekaüt****tekistil****tekstil****teksitil****tekstil****tektir****tekdir****tektük****tek tük****telâpati****telepati****teiofon****telefon**

Yanlış**Doğru****teloskop****teleskop****temeddü****temettü****tenbel****tembel****tenbih****tembih****tenefüs****teneffüs****tenezül****tenezzül****tentirdiyot****tentürdiyot****tentirdüyot****tentürdiyot****tenzifat****tanzifat****tesbih****tespih****tesbit****tespit****tesçil****tescil****testesteron****testosteron****tesüf****teessüf****tetanoz****tetanos****tetbir****tedbir****tetenos****tetanos****tetenoz****tetanos****tethiş****tedhiş****teyare****tayyare****teyip****teyp****teyyare****tayyare****tırafo****trafo****tırahom****trahom****tırajedi****trajedi****tırakonya****trakunya****tıraleybüs****trolleybüs**

Yanlış**Doğru****tırampa****trampa****tırapet****trampet****tırança****trança****tıransit****transit****tırovers****travers****tireleybüs****trolleybüs****tırompet****trompet****tıropikal****tropikal****timar****tımar****tirbüşon****tirbuşon****tireleybüs****trolleybüs****tiren****tren****tirençkot****trençkot****tiretuvar****trotuar****tireyler****treyler****tiribün****tribün****tirigonometri****trigonometri****tiriko****triko****tirikotaj****trikotaj****tirilyon****trilyon****tiripleks****tripleks****tiriportör****triportör****tirişin****trişin****tiriyo****triyo****tirol****trol****tişort****tişört****tivist****tvist**

Yanlış**Doğru****tiynet****tıynet****tiyo****tüyo****tombeki****tömbeki****tonbala****tombala****toredor****toreador****torpak****toprak****töbe****tövbe****tölerans****tolerans****trabzan****tırabzan****transistör****transistor****tranvay****tramvay****traş****tıraş****tretuvar****trotuar****tronbon****trombon****tuafiye****tuhafiye****tunel****tünel****turkuaz****türkuvaz****turotuvar****trotuar****tüfüs****tifüs****tükrük****tükürük****türkuaz****türkuvaz****türkuvaz****türkuvaz****türöst****tröst****türübün****tribün****türük****trük**

U

Yanlış

ucra
ucübe
ufünet
uhte
ukelâ
ukte
ultimatom
ultimotom
ultura
ulturason
ulturaviyole
ulüfe
umran
uniseks
unmak
uryan
uslup
usül
utopi
utopya

Doğru

ücra
ucube
ufunet
uhde
ukala
ukde
ültimatom
ültimatom
ültra
ültrason
ültraviyole
ulufe
ümran
üniseks
onmak
üryan
üslup
usul
ütopi
ütopya

Ü

Yanlış

ükelâ
ültümatom
ülufe
ülüfe
ülvi
üniversel
ünüforma
ünüforma
ünüseks
ünüversite
ünvan
ürmek
üstteğmen
üvertür

Doğru

ukala
ültimatom
ulufe
ulufe
ulvi
üniversal
üniforma
üniforma
üniseks
üniversite
unvan
ürümek
üstteğmen
uvertür

V

Yanlış

Doğru

vaız

vaaz

vakanüvüs

vakanüvis

valde

valide

vanilye

vanilya

vantülâtör

vantilatör

varol

var ol

vecd

vecit

vehamet

vahamet

vejeteryan

vejetaryen

veleybol

voleybol

velfecir

velfecri

verenda

veranda

vicut

vücut

viola

viyola

virtioz

virtüoz

virtuoz

virtüoz

virtuöz

virtüoz

virtüöz

virtüoz

viyodük

viyadük

vucut

vücut

vürgül

virgül

vürüs

virüs

vürütik

virütik

Y

Yanlış

Doğru

yada

ya da

yadel

yad el

yâdetmek

yâd etmek

yağlıballı

yağlı ballı

yakinen

yakinen

yakomoz

yakamoz

yalapşalap

yalap şalap

yalınız

yalnız

yalnayak

yalınayak

yalnış

yanlış

yamık

yamuk

yamyastı

yamyassı

yan üstü

yanüstü

yanlız

yalnız

yanniş

yanlış

yanpiri

yampiri

yanyana

yan yana

yarıyol

yarı yol

yarı yıl

yarıyıl

yeknasak

yeknesak

yeni yetme

yeniyetme

yer sarsıntısı

yersarsıntısı

yeyni

yeğni

yılsonu

yıl sonu

Yanlış

Doğru

yiğen

yeğen

yiyecek

yiyecek

yörümek

yürümek

yövmiye

yevmiye

yumşak

yumuşak

yumşamak

yumuşamak

yumşatmak

yumuşatmak

Z

Yanlış

zalım
zanbak
zanpara
zarzor
zatülcemp
zatüre
zatürre
zavahir
zebellah
zebze
zehmeri
zenaat
zenberek
zenbil
zenzele
zepze
zerafet
zerhoş
zevki safa
zevki sefa
zeytun
zınba
zından
zıraat

Doğru

zalim
zambak
zampara
zar zor
zatülcenp
zatürree
zatürree
zevahir
zebella
sebze
zemheri
zanaat
zemberek
zembil
zelzele
sebze
zarafet
sarhoş
zevku sefa
zevku sefa
zeytin
zimba
zindan
ziraat

Yanlış**Doğru****ziynet****ziynet****zilliyet****zilyet****zinet****ziynet****zoba****soba****zooteknik****zootekni****zopa****sopa****zulüm****zulüm****zübbe****züppe****züccaciye****zücaciye****zürrüyet****zürriyet**

TDK'nin bilgisunar (internet) ortamındaki "Güncel Türkçe Sözlük"ünde, yabancı sözcükler dolu ama akıllara durgunluk veren bir sözcük var: "Bayançe"! Bu sözcüğü bulana ödül verilmeli. Ne kadar düşünseniz, çabalasanız Türkçe "bayan" sözcüğüne Farsça küçültme eki "-çe"yi getirmeyi ve bundan yeni bir sözcük yapmayı akıl edemezsiniz. Ama TDK akıl etmiş! Bu sözlükte kim bilir daha neler var! TDK onu basılı duruma getirse de bir baksak.

Son yıllarda Türkçeye doldurulan yabancı sözcükler yetmiyormuş gibi, TDK Türkçeyi bozmanın bir başka yolunu bulmuş... Yazık, çok yazık. Başka ne diyebilirim ki!

(Milliyet, 28 Mart 2005)

ISBN 978-975-509-509-7

9 789755 095097